

DATINA

Serie nouă, anul 7, nr. 92, decembrie 2021
www.cctb.ro

Revistă lunară editată de Centrul Cultural Județean Constanța
„Teodor T. Burada” al Consiliului Județean Constanța

Foto: Mihaela BURLĂCEL

- 5 *Obiceiuri de peste tot*
Sfântul Nicolae și începutul sărbătorilor de iarnă - *Raluca PETRE*
- 8 *Comori de suflet, păstrate cu sfințenie*
Scutecele lui Iisus, obicei din buni-străbuni în Dobrogea de Nord - *Manuela LUNGU MOLDOVEANU*
- 10 *Obiceiuri de pe la noi*
Îngăduială, împăcare și iertare - *Adrian NICOLA*
- 13 *Dobrogea, oameni și locuri de poveste*
Pietrele din lună (fragment) - *Ovidiu DUNĂREANU*
- 16 *Conviețuiri*
Personalități grecești care au jucat un rol în istoria românilor - *Mihnea HAGIU*
- 17 *Amintiri din copilărie*
Strada Mangaliei - *Alexandru CONSTANTINESCU*
- 25 *De-ale noastre*
Bucuria de a oferi - *Corina POPESCU*
- 26 *In memoriam Ion Roșioru*
Sub cupola Poeziei - *Marina CUȘA*
- 27 *Personalități*
Ion Lahovary - *Gelu CULICEA*
- 29 *Info*
Atelier în culori! Expoziție de artă vizuală - *Ana Maria ȘTEFAN*
- 33 *Recunoaștere*
Teo Rădulescu
- 34 *Ediție aniversară*
Festivalul Internațional de Muzică Corală „I. D. Chirescu” Cernavodă - *Sorina POPA*
- 36 *Arta care unește*
Holbein și Dostoievski - *Margareta DONOS*
- 38 *Spiritualitate*
Sărbătorile lunii decembrie - *Laura CALOEAN*

Datina, fondată în 1991, serie nouă,

*Revistă lunară editată de
Centrul Cultural Județean Constanța „Teodor T. Burada” al Consiliului Județean Constanța*

ISSN 1221-2253

Director general: prof. Doina VOIVOZEANU

Director artistic: Ștefania-Laura ABIBULA-STROE

Redactor șef: conf. univ. dr. Aurelia LĂPUȘAN

*Redactori: Ana Maria ȘTEFAN, Iulia PANĂ, Ovidiu DUNĂREANU, Raluca PETRE,
Adrian NICOLA, Margareta DONOS, Manuela LUNGU-MOLDOVEANU, Gelu CULICEA*

Director economic: Alina ONEL

Tehnoredactor: Traian Mircea VOINEAGU

*Ilustrația este asigurată de cursanții cercului de fotografie
al Centrului Cultural „Teodor T. Burada”, profesor Iulia PANĂ*

*Copyright text și fotografii © Centrul Cultural Județean Constanța „Teodor T. Burada”
Copyright prezentare grafică © 2016 Editura Datina
Tiparul FOTO STORY SRL Constanța, B-dul. Alex. Lăpușeanu nr. 163, fotoartagfa@yahoo.com
Centrul Cultural Județean Constanța „Teodor T. Burada” - Constanța
Strada Dumbrava Roșie nr.15, Tel: 0241 619 293
E-mail: scoaladearte.constanta@yahoo.com*

1980. Ansamblul Brăulețul

Nu ne-au fost multe bucuriile acestui an pandemic, deși realizările adunate acum, la sfârșitul anului, sub cetina bradului de Crăciun, ne arată că s-a muncit, poate mai mult și mai cu dificultate, că oamenii s-au îndârjit să lupte cu balaurul nevăzut, importat de peste mări și țări, plasându-și propria viață într-o poveste pentru anii ce vin.

La Centrul Cultural Județean „Teodor Burada” sfârșitul anului pune în tolba Moșului multe daruri: cursanți care și-au valorificat talentele prin concursuri de prestigiu, deși cele mai multe ridicate în online, evenimente, noutăți editoriale, cercetări etnologice și antropologice, schimburi de experiență, un întreg evantai de proiecte care dau noi dimensiuni mișcării culturale locale. Iar hotarele acesteia depășesc granițele județului.

Doar dacă ar fi să amintim prezența virtuozității orchestre de sub bagheta profesorului Cristian Obrejan pe scena celei mai populare emisiuni de folclor prezentă pe postul național de televiziune, Vedeta populară, cu un indice de maximă audiență, sau numeroasele participări la

competiții de gen.

Poate că ultimul dar din acest an scos din tolba lui Moș Crăciun – a se citi Consiliul Județean Constanța - este rebranduirea valoroasei formații artistice a Centrului cu numele prestigiosului ansamblu folcloric dobrogean, rămas în memoria publică sub numele „Brăulețul.”

Povestea lui seamănă izbitor de mult cu alte istorii din trecutul apropiat.

În anul 1955, o trupă de amatori din Constanța a fost botezată „Brăulețul”. Câțiva instrumentiști și doi soliști vocali. În 1960, pe lângă orchestra populară ia naștere o formație de dansuri populare. Sunt antrenați în pregătirea formației maestrul de balet emerit: Gheorghe Baci, Petre Bordeuț, Ion Ilia. Peste câțiva ani trupa a devenit secția de folclor a Teatrului de revistă „Fantasio”. La 1 mai 1963, prin Decret al Consiliului de Stat, a luat ființă Ansamblul de stat de cântece și dansuri „Brăulețul” Constanța.

A rămas memorabil primul său turneu în țară, în perioada 14 Februarie-30 Martie 1964: 45 de zile, 71 localități și un număr de 90 de

Gheorghe Parnica și grupul folcloric „Fiii Dobrogei”. Coordonator: Prof. Elena Ionescu-Cojocaru

spectacole care s-au bucurat de un deosebit succes.

La data de 1 Iulie 1964, Ansamblul „Brăulețul” a devenit ansamblu de cântece și dansuri al regiunii Dobrogea, avându-l ca dirijor pe Dan Moisesescu. Acesta a imprimat formației o înaltă ținută artistică, promovând folclorul autentic dobrogean, a introdus în repertoriu piese culese chiar de el din satele dobrogene. Soliștii vocali: Marinică Iordache, Marica Pitu, Antoaneta Mandan, Adela Musunea.

După zece ani de activitate, un Decret al Consiliului de Stat a desființat toate ansamblurile profesioniste, astfel Ansamblul „Brăulețul” s-a întors la statutul de ansamblu de amatori, funcționând până în anul 1989, și avându-l ca dirijor pe maestrul Gheorghe Parnica. Nume de referință pentru scena constănțeană, Gheorghe Parnica și-a început activitatea artistică în ansamblul „Brăulețul” ca instrumentist, devenind mai târziu, concert maestru și dirijor profesionist. Rapsod inegalabil, interpret al

cântecului de petrecere lăutăresc. A format tineri instrumentiști, soliști vocali, a întreprins turnee în țară și în străinătate. A fost director muzical al ansamblului „Plaiuri Dobrogene.

Zestrea folclorică a Ansamblului „Brăulețul” a stat la baza înființării, în anul 1998 a Ansamblului Profesionist „Plaiuri Dobrogene”, ca secție în cadrul Centrului Județean de Conservarea și Valorificare a Tradiției și Creației Populare Constanța. Funcționează până în anul 2004, când prin hotărârea CJC nr. 152 a fost desființat Centrului Județean de Conservarea și Valorificare a Tradiției și Creației Populare Constanța și înființat Centrului Județean pentru Conservarea și Promovarea Culturii Tradiționale Constanța.

În iunie 2012 o manifestare de amploare a marcat cinci decenii de la înființarea „Brăulețului”.

Iată că, după atâtea momente răvășitoare din istoria ansamblului, acesta se reîntoarce acasă, în plină glorie, predestinat a reprezenta cu cinste mișcarea artistică profesionistă a Dobrogei.

*Piața Ovidiu sub lumina
podoabelor de Crăciun.
Foto: AL*

Sfântul Nicolae și începutul sărbătorilor de iarnă

Raluca Petre

Sfântul Nicolae este unul dintre cei mai iubiți propovăduitori ai credinței din întreaga creștinătate. Acesta este sărbătorit în zeci de țări la începutul lui decembrie, în unele mai modest, în altele fiind principala sărbătoare de peste an.¹ Întâmplător, jumătatea de familie din partea soțului se găsește într-o țară unde Moș Nicolae, numit Sinterklaas și considerat ocrotitorul copiilor, este principalul eveniment al anului. Este vorba despre Olanda, unde sărbătoarea începe încă din noiembrie cu sosirea lui Moș Nicolae și a ajutoarelor sale din Spania, conform legendei. Sinterklaas călărește pe un cal alb și ajunge cu un vapor special din calda Spanie pentru a aduce copiilor cadouri, ciocolată și fursecuri aromate/pepernoten. În același timp, în acest interval, ajutoarele lui Sinterklass sunt foarte atente la comportamentul copiilor, iar aceștia pot primi cărbuni și punguțe cu sare în loc de dulciuri, dacă nu se poartă frumos. Debarcarea lui Sinterklaas în Olanda și întâmpinarea sa de către oficialitățile locale este un eveniment televizat în direct și care ține cu suflul la gură milioane de copii olandezi în fiecare an. Drept urmare, și la noi în familie sărbătorile de iarnă încep devreme și continuă până la Bobotează.

În articolul de față îmi propun să mă aplec puțin asupra Sfântului Nicolae, pentru a reuși să înțeleg și eu mai mult și la un nivel mai profund, dar și pentru a reuși să răspund multiplelor

întrebări ale copiilor mei. Punctul de plecare și punctul terminus este creștinismul, religie ce acoperă zeci de țări și sute de milioane de locuitori ai planetei. Sfântul Nicolae s-a născut în jurul anului 250 AD în Licia, o regiune ce se afla în acel moment în Imperiul Roman, iar în prezent face parte din Anatolia, Turcia.

Sfântul Nicolae apare în izvoarele teologice drept „îndreptător al credinței și chip al blândețelor”, „sfințitul propovăduitor al lui Hristos”, „chivot cu mir al Preasfântului Duh”, „ocrotitor fierbinte al Bisericii lui Hristos”, „doctor preales al tuturor cumplitelor boli”, care este pentru noi toți „mare făcător de minuni”². Din aceeași sursă aflăm că Sfântul Nicolae s-a născut într-o familie creștină înstărită care i-a sădit în inimă din fragedă pruncie valorile Evangheliei lui Hristos: „Evlavios și retras, a studiat cărțile sfinte și a fost hirotonit preot încă din tinerețe de către unchiul său, Arhiepiscopul Nicolae. Privegherile, posturile și rugăciunile erau virtuți pe care tânărul cleric le lucra în chip iscusit de multă vreme, dar când, la moartea părinților săi, și-a împărțit averea săracilor, milostenia e cea care l-a înălțat cel mai mult în ochii lui Dumnezeu” (Ieromonahul Macarie Simonopetritul, Sinaxarul - Viețile Sfinților)³. În plus, în toată viața sa, acesta a ajutat copiii, oamenii sărmani și femeile, dar a

2. Pr. Ciprian Florin Apetrei, „Sfântul Nicolae sau înfruptarea dărnicii peste veacuri”, 06 Dec 2021 ziarul lumina.ro
3. Idem.

1. stnicholascenter.org accesat în 12.12.2021

*Agnolo Gaddi (cca. 1393/1396) Storie di San Nicola.
Sursă: wikipedia.org*

făcut-o în secret, fără ca aceștia să știe de unde vine ajutorul.

Cea mai cunoscută minune a Sfântului Nicolae este salvarea celor trei fete de la căderea într-o viață păcătoasă. Muzeograful Cerasela Dobrinescu din cadrul Muzeului de Artă Populară Constanța reușește să ofere contextul necesar înțelegerii Sfântului Nicolae: "Cea mai cunoscută legendă despre el este aceea în care, în mod discret și neașteptat, sfântul a ajutat trei fete sărace, care erau nevoite să se căsătorească împotriva voinței lor, din cauza sărăciei. Sfântul Nicolae, fără să anunțe pe nimeni, le-a adus domnișoarelor zestrea dorită, astfel că nu au mai fost obligate să își unească destinele cu persoane pe care nu le iubeau. De aici s-a perpetuat acest obicei de a lăsa cadouri copiilor noaptea, pe nevăzute. Conform legendei, banii pe care moșul îi lăsa fetelor cădeau în ciorapi sau în ghetete, tocmai de aceea și astăzi cadourile sunt lăsate în același mod. Copiii găsesc în dimineața de 6 decembrie, în ciorapii agățați lângă o sursă de căldură sau în ghetetele pe care le-au lustruit în ajun, dulciuri sau alte daruri".⁴

În Dobrogea, Sfântul Nicolae este cu atât mai important cu cât este și ocrotitorul pescarilor și al celor care călătoresc pe ape. În scrierile teologice ni se amintește că ierarhul Nicolae a întreprins o călătorie pe ape și o furtună năprasnică a lovit

ambarcațiunea în care se găsea. Sfântul s-a rugat cu ardoare și furtuna s-a oprit. Mai mult decât atât, un om de la bord care zăcea mort a revenit în simțiri prin rugăciunile lui Nicolae. Astfel, acesta a ajuns să fie asociat cu protecția celor aflați pe ape. În privința semnificației Sfântului Nicolae în plan local, Cerasela Dobrinescu preciza: "Această sărbătoare este ținută cu sfințenie de către cei care practică pescuitul, mai ales în satele aflate pe malul Dunării. Sfântul Nicolae este apărător al pescarilor și al podarilor, protector al celor care merg pe ape, iar locuitorii din Dobrogea au grijă să fie acasă pe 6 decembrie și să îl cinstească așa cum se cuvine, de sărbătoarea care îi este dedicată. Fiind un apărător al casei, icoana Sf. Nicolae se întâlnește în majoritatea gospodăriilor creștinilor din Dobrogea. De asemenea, în această zi erau pomeniți în trecut cei care au murit în război, pentru că numele sfântului derivă din grecescul Nike, care înseamnă victorie. Tot legat de apă putem spune că în această zi sunt pomeniți și cei care au murit înecați în mare."⁵

Sfântul este considerat dezlegător al colindelor, de la Sfântul Nicolae începe formarea cetelor de colindători, ritual în cadrul căruia băieții tineri, neînsurați și care nu au mers în armată, sunt inițiați în grupul colindătorilor. Aceștia învață în intervalul până înainte de Crăciun colindele, dar și regulile stricte ale colindatului și contribuie în acest fel la protecția

4. Apud Auris Luca, „Tradiții și obiceiuri în Dobrogea, de Sfântul Nicolae”, 5 dec 2019 discoverdobrogea.ro

5. Apud A.Luca, op.cit.

*Colindători din Dobrogea de nord:
Măcin, respectiv Luncavița. Sursă: Oana Racheleanu.*

satului lor și la alungarea celor rele, într-o sinteză a practicilor creștine și a celor precreștine. Și în Dobrogea acest obicei încă se mai păstrează în unele sate. Nicolae Bancu, vătaf între anii 1940 și 1946 în zona Măcinului, în Dobrogea de nord, povestea: „La noi, colindele încep să le învețe flăcăii de pe la Sfântu’ Niculae. Se-adună pe cete la vătaf (conducătorul cetei de colindători) acasă. Flăcăii care nvață colindele sunt cei dinainte de armată, da, ne-nsurați”⁶. Mai aflăm că bărbatul care se costuma trebuia să fie voinic pentru a impune respect și a speria duhurile rele, dar și pe cei din ceată care nu respectau regulile⁷.

Aproape un milion de români își sărbătoresc onomastica pe 6 decembrie, de Sfântul Nicolae și mai mult de o mie de biserici poartă acest hram pe tot întinsul țării⁸. În spiritul sărbătorilor care se apropie urăm tuturor să fie cu inima deschisă pentru Crăciun, să învețe colinde și să contribuie la alungarea a tot ce este rău din noi și din jurul nostru.

Foto: Cristian MANOLACHE

6. apud Oana Racheleanu, „Colinde pe plaiuri dobrogene”, 21 dec 2009 avantaje.ro.

7. Idem.

8. stnicholascenter.org accesat în 13.12.2021.

Scutecele lui Iisus, obicei din buni-străbuni în Dobrogea de Nord

Manuela LUNGU MOLDOVEANU

Venirea în lume a Fiului lui Dumnezeu este așteptată cu nerăbdare de toată suflarea creștinească. Sărbătoarea Nașterii Domnului este întâmpinată cu bucurie în toate gospodăriile, iar tradițiile specifice Crăciunului sunt cele mai frumoase din an.

Unul dintre aceste obiceiuri strămoșești, care le aduce aminte celor mari de copilărie, este pregătirea Scutecelelor lui Iisus. Deși este o tradiție a cărei vechime se pierde în negura timpului, prepararea turtelor cu nucă - ce simbolizează pe de o parte primenirea Pruncului Sfânt, iar pe de alta primenirea sufletelor noastre prin pioșenia arătată Nașterii Mântuitorului - este un obicei care se păstrează și în zilele noastre. Cei care duc tradiția mai departe sunt depozitarii unor comori de suflet cu valoare inestimabilă. Surprinzător sau nu, generația foarte tânără este cea care asigură nemurirea unor astfel de obiceiuri autentice românești.

Moștenirea bunicii Ștefana

Marieta-Simona Ionașcu, o tânără dobrogeancă originară din comuna Turcoaia, județul Tulcea, a învățat cum să pregătească Scutecele lui Iisus de la bunica ei, care s-a stins în urmă cu ceva timp, la vârsta de 95 de ani. "Am învățat cum să pregătesc scutecele de la bunica Ștefana. Copil fiind, mergeam la ea și mă uitam cum le face. După ce n-a mai fost, pe la 24 de ani, m-am apucat să le fac singură. Îmi place să păstrez tradiția și să le împart rudelor, copiilor. Este o bucurie", ne-a declarat tânăra dobrogeancă. Obiceiul preparării Scutecelelor lui Iisus vestește practic Nașterea Domnului. Potrivit tradiției din Turcoaia, turtele se plămădesc și se coc mai devreme, dar se împart în Ajunul Crăciunului.

„Scutecele lui Iisus se pregătesc la noi în ziua de Ignat, când se taie porcul. În această zi, casa trebuie să fie curată, candela aprinsă, iar stăpâna casei sau cea care le prepară trebuie să fie îngrijită, îmbrăcată în haine curate. Bunica Ștefana întindea scutecele pe o pânză albă pe care presăra făină. Făcea foițele mici și așa le fac și eu”, ne-a împărtășit Marieta-Simona. Tânăra,

Marieta Simona Ionașcu

Marieta-Simona și bunica Ștefana

În casa căreia tradiția este nelipsită an de an, a mai adăugat că foile pe care le pregătește au un diametru de aproximativ 15 cm, astfel încât să poată fi mâncate cu ușurință fără a fi tăiate. "Am mai văzut pe internet că, mai nou, unele gospodine pun toate foițele unele peste altele, ca un fel de tort, și apoi taie felii. Noi nu le tăiem, le mâncăm așa cum sunt, pentru că sunt Scutecele lui Iisus și nu se taie", a precizat Marieta-Simona Ionașcu.

Scutecele lui Iisus. Sursa: pinterest, bucataras.ro

Foi coapte pe plita sobei

Iată și rețeta după care se pregătește acest preparat de post la Turcoaia. "Se pun două cani cu apă, o ceșcuță de ulei, sare și făină cât cuprinde. Aluatul se frământă, se lasă la odihnit câteva minute și apoi se iau bucăți mici din el și se întind foițe subțiri. Acum fiecare le coace cum poate, dar ele se coc de obicei pe plita sobei. Bunica mea, după ce le cocea, le pune într-o pânză albă și le ducea în cea mai bună cameră din casă, de unde le lua cu o seară înainte de Ajun.", a mai povestit Marieta-Simona. Tânăra dobrogeancă spune că prepararea acestei rețete tradiționale în ajun de sărbătoare este un prilej să-și aducă aminte de bunica ei, care era o femeie foarte gospodină. "Îmi aduc aminte cu drag de bunica mea, care era o femeie foarte pricepută și foarte dichisită. Era un om al bisericii, croia chiar și veșminte preoțești. Îmi aduc aminte că avea o cameră specială unde ținea veșmintele, o cameră cu coli albe la ferestre, unde nimeni nu avea voie să intre", își aduce aminte Simona.

Cu o seară înainte de Ajun se pregătește și nuca pentru foi. "Nuca se sparge, se bagă la cuptor și după ce s-a copt se mărunțește cu ajutorul cuțitului. Acum avem și blender, dar așa era tradiția", zâmbește Marieta-Simona.

Împărțea din Ajunul Crăciunului

Deși rețeta este de post, produsul este foarte gustos datorită siropului aromat. Pentru sirop avem nevoie de un litru de apă, o cană cu zahăr, coajă de lămâie și esență de vanilie. Punem toate ingredientele într-un vas, la fiert. După ce siropul s-a fiert și l-am lăsat să se mai răcească, înmuiem rând pe rând scutecele și presăram nucă măcinată peste fiecare. Acest fel de mâncare, despre care tânăra dobrogeancă spune că nu este un desert, așa cum am putea crede, poate fi însoțit și de orez fiert, preparat, de asemenea, după o rețetă tradițională. "Orezul se fierbe cu zahăr, coajă de lămâie și vanilie, iar la final se adaugă și prune uscate", spune gospodina noastră.

Potrivit tradiției, scutecele lui Iisus se împart în dimineața Ajunului, alături de orezul cu prune uscate. "Bunica mea împărțea scutecele în farfurii de tablă, în care punea foițele, alături de orezul cu prune, de un colăcel făcut în casă și de un măr. Atunci, în dimineața de Ajun, tătăria porțione, le sorocea pentru cei morți și le împărțea celor din familie, vecinilor, copiilor", își amintește Marieta-Simona Ionașcu.

Împărțea din Ajunul Crăciunului este, așadar, un gest simbolic, de vestire a Nașterii Domnului, dar și un prilej de conectare cu cei din jur și de aducere aminte de cei care nu mai sunt.

Îngăduială, împăcare și iertare

Adrian NICOLA

Bun găsit la dumneavoastră, cinstiți gospodari!

Ați luat seama la cei bătrâni, ce urări făceau ei tinerilor când aceștia își întemeiau familia, luând de soț sau de soată pe acela ce-i este drag? Spuneau ei și precum spusa târgoveților veniți din locuri unde casele se clădesc și din bolovanii scoși din carieră, „Casă de piatră!”, fiindcă urarea nu despre castele și cetăți vorbește, dă a se înțelege trăinicie, adică altceva decât casele din piatră pe care oamenii satelor abia din povești le știau, dar urau și în felul lor simplu și direct. Spuneau ei o urare de căpătâi pentru o familie de juni, abia ieșiți din vârsta copilăriei, gata de înșurătoare încă de fragezi: „Să vă îngăduiți!”

Vorba asta, îngăduială, umblă pe toate tărâmurile cu vorbă românească, fie că i se spune așa, îngăduit sau îngăduială, fie că i se spune, după obiceiul locului, obicnit, pristinit, volnicit sau cum i s-ar mai spune.

Omul, mai cu seamă cel trăitor pe ulițele satului, știe bine că a se îngădui doi semeni înseamnă să nu uite a se respecta unul pe celălalt, să mai închidă ochii când cel de alături greșește și să-i arate acestuia calea cea bună; să-i ierte lui greșelile, ca în rugăciunea cea de căpătâi a creștinului și să aibă răbdare ca acesta să poată înțelege ce e bine și ce nu, pentru a trăi în bună înțelegere unul cu celălalt. Vorba cuiva din satul meu, o femeie pătrunsă de înțelegerea pentru omul ei, atunci când o surată a întrebat-o de ce și-a lăsat bărbatul a ridica glasul, chiar dacă știa că dreptatea nu-i de partea acestuia. „Lasă-l, dadă, să se simtă și el om întreg, bărbat! Ce, îmi cad galoanele dacă zic ca el? Măcar îi fac și lui o bucurie, aceea de a simți că are dreptate. Câte bucurii nu-mi face și el mie!”

Vezi bine, femeia aceea înțeleaptă agățase de brațele balanței faptele omului său, bucuriile pe care i le face, dar și greșelile și vorbele neadevărate scoase pe gură de acesta și i s-a părut că mai mult trag spre pământ faptele bune. Însă cred eu că și dacă era altminterea, adică trăgeau greu și cele rele, femeia aceea tot ar fi zis ca el, ca să nu-și supere omul cu care împărțea aceeași odaie. Și-a dat deoparte o bucată din mândria

sa, căci oare ce putea însemna acel „nu-mi cad galoanele” decât faptul că pierderea nu-i prea mare atunci când dragostea și buna înțelegere trebuie să iasă câștigătoare în bătlia lor cu ambiția, care dă pe afară fără rost, și dorința de a ieși pe primul loc într-o întrecere care nu există și nu trebuie să-și facă loc între cei apropiați. Hei, asta zic și eu piatră de temelie la construirea unei căsnicii!

Nu fără rost a fost dorința mea de a vorbi acum, când anul se gătește de plecare, umplându-și desagii ulițelor cu movile de nea și făcând să se aplece brazii cei bătrâni de greutatea darurilor de suflet strânse de un an încoace. Am vrut eu să vorbim acum despre ce înseamnă a se îngădui, fiindcă îngăduința înseamnă și a ierta, dar și a-l împăca pe celălalt. Iertarea și împăcarea își aveau și își au rostul lor, chiar dacă acest rost este mascat în fel și chip, precum arătările jocurilor ce se poartă de sărbătorile sfârșitului de an. Ura, dușmănia, dihonnia, pizma, neprietenia scormonesc sufletul omului, îi rup gândurile de la cele trebuitoare și îi aduc boală și răul în casă și în viața sa. Tocmai de-aia, cred eu, oamenii

înțelepți au dat mereu prilejuri spre împăcare între oameni, mai ales între cei apropiați prin sfânta cununie sau ce s-au tras din același sânge.

Dacă două surate sau doi bărbați din uliță, megieși cu casele ori cu locurile de pământ, cu via, livada ori fâneața, găseau prilej a se sfădi mai mult din vorbe decât din fapte, dacă doi flăcăi ce au scos capul după obraz de fată sau chiar fetele ce se grăbeau a-și pune pe cap basma, de la horă ori de la nuntă, de la vita ce a pătruns pe răstavlul celuilalt ori de la cine știe ce vorbe spuse la mânie sau sub povara paharului de rachiu, aveau prilejul de a se împăca, femeile la fântână sau la izvor, când duceau la spălat cergile și postavurile, bărbații, la munca câmpului ori în ușa birtului, pe cei mai mulți îi afla a fi supărați preotul, la spovedanie, ori părinții sau frații mai mari, văzându-i că nu-și vorbesc. Că era preotul sau altcineva care pentru ei avea darul îndreptării, îi trimitea cu aspră amenințare să se împace, iar ei știau că nu mai pot veni în fața acestuia neîmpăcați și nici să pășească prea mult furiași de oameni pe ulițele satului.

Împăcarea cea mai grea era însă cea între oamenii cei mai apropiați, mai cu seamă când era vorba de soți între ei, de părinți cu copiii lor, de frați ori surori cu alți frați și alte surori, ori de fini cu părinții lor de spirit, cu nașii lor ce i-au purtat în fața altarului, fie la botez, fie la cununie.

Dincolo de înțelegerea minții omenești, de multe ori două vorbe spuse din te miri ce țineau departe oameni despre care ai fi crezut că niciodată nu-și vor dori unul altuia decât bine. Supărarea, făcându-se soră cu tăcerea față de celălalt, se preschimba destul de repede în invidie, apoi în dușmănie și în cele din urmă în ură. Se priveau adesea unul pe celălalt mirați, întrebându-se singuri ce temei au față de celălalt de nu-i vorbesc. Ar fi fost rost de împăcare, dacă n-ar fi existat pe lume încăpățânarea, mândria de a se crede mai presus de celălalt - „să vină el că este mai mic!” – și alte închipuite pricini care le împiedicau pasul, unul către celălalt, precum priponul piciorul dinapoi al boului. Trăiau așa, având cugetul negru de supărare, chiar și o viață întreagă, și nu puține au fost prilejurile în care, de pe patul de moarte, ca o ultimă dorință, erau oameni care cerea ca cel cu care erau certați să-i ierte și să-i îngăduie, pentru a putea și să-și ducă sufletul, fără piatră de moară legată de el, pe lumea cealaltă.

Știind toate cele ce se petreceau în sânul obștei sale, omul trăitor în țărâna uliței satului a dat celor aflați în vrăjmășie, în dihonie, în neprietenie sau pizmă, multe prilejuri de a-și cere iertare de la ceilalți, mai cu seamă de la cei

din aceeași casă, din aceeași familie sau neam.

Încă de copii, fiii de țărani învățau – așa cum am învățat și eu, și domniile voastre la casele noastre părintești – că fapta recunoscută este pe jumătate iertată, iar oamenii cu pumnii strânși nu-și pot da mâna; că cine nu iartă, distruge puntea pe care chiar el trebuie s-o treacă. Știam că doar iertând poți fi iertat, că dacă am socoti și am înlătura de lângă noi pe toți câți ne-au greșit, am trăi singuri în sat și, mai ales, că trebuie să iertăm totul înainte de a ne pune capetele pe pernă și a ne porni visele spre necunoscute țărâmurii. Asta ne îndemna să ne facem obiceiul ca seară de seară, după rugăciune și înainte de închinare, să iertăm pe toți cei care ne-au greșit în ziua ce s-a scurs spre țărâmurile nopții, ca să putem avea cu adevărat somnul lin, legănat de îngeri.

Erau zile de sărbători ale anului când se cerea iertare fie știind că ai greșit, fie fără știința de a fi greșit față de celălalt, căci mai stă în firea omului a ține minte mai cu seamă faptele bune ce le-ai făcut, decât faptele rele. La masa de Crăciun și la cea de Anul Nou, când copiii se dădeau la grindă de către nașii lor, la întâlnirea de la Lăsata Secului

sau cea de Paște, cea mai de căpătâi rânduială era aceea ca fiul, bărbat la casa lui, cu soața și copiii strânși pe lângă el, să se ridice în picioare în fața părinților și a nașilor. „Tată, mama, (sau nașule și nașă), să ne iertați dacă v-am greșit cu ceva, că nu este om să nu greșească cu vorba sau cu fapta, fie cu voie sau fără de voie!” Tatăl și mama, ori nașul și nașa, le dădeau iertare, făcându-le câte o cruce pe creștet, iar bărbatul și toți ai lui treceau pe la ei și le sărutau mâna dreaptă. Abia apoi petrecerea mai abitur se aprindea.

Nu de puține ori, fetele din sat „fugeau” cu alesul inimii ori „erau furate” de acesta, mai cu seamă când părinții ei nu voiau în ruptul capului să-și dea fata „așa devreme” sau taman cu acel flăcău. Era mare supărare pe părinții de fată mare! Nu doar că râdea satul de fata lor ce nu mai ajungea curată în fața altarului, dar ei, părinții, erau cuprinși de îndoială. Se prea putea, cum se mai întâmplase, ca odată ajunsă în patul unui bărbat, acesta să nu se mai însoare cu ea, după vorba strămoșească: „Fetele bune ajung în rai, iar cele rele acolo unde doresc ele.” Căci acela care a înșelat voia părintelui, o va înșela și pe a altcuiva. Știa asta și bărbatul ce a „furat-o”,

așa că stătea câteva zile ascuns cu iubita sa, apoi o îndemna a merge la părinții ce i-au dat viață și au crescut-o spre a le cere iertare.

Iertarea asta începea cel mai adesea cu o sfântă „altoire” de rețevei din partea mamei, aceea ce era sortită în vremurile acelea a purta grija fetelor, cu o tragere de coade și măturat bătătura cu ea, iar apoi cu împăcarea celor doi tineri la umbra unui pahar de vin și a unui blid de nuci.

Era sau nu era în urma „fugii” de la casa copilăriei, orice nuntă avea în cuprinsul său și obiceiul numit „lertăciunea”. Aceasta era iertarea cea mai de seamă, încărcată de însemnătate, precum pomul, în toiul iernii, de promoroacă, dar și de emoții, ca parte din temelia ce avea a se pune noii case.

Înainte plecării la biserică a viitorilor soți, pentru cununarea în fața altarului, cei doi tineri erau aduși de către nuntași în fața părinților amândurora miri, dar și în fața nașilor, îi așezau în genunchi pe câte o pernă, iar un bărbat vârstnic dintre nuntași rostea rugăciunea de iertăciune. „Ăști doi tineri care stau îngenunchiați/ Și cu ochii lăcrămați/ Vă roagă să-i iertați/ Și să-i binecuvânteți, Căci binecuvântarea părinților/ Întărește casele fiilor,/ Iar blestemele părinților/ Risipesc casele fiilor.” Și așa, împăcați cu toată lumea, drumul lor spre sfânta biserică devenea unul lin, plin de bucurie și speranță.

Cum spuneam mai devreme, anul se gătește de plecare, filele calendarului au prins a se împutina precum mărgelele scăpate de pe ață, iar noi toți ne gătim pentru a deveni mai buni, mai curați la trup și la suflet, precum spun praznicele împărătești și pravilele strămoșești, din moși-strămoși lăsate. Se cuvine dară, spre împăcarea sufletelor noastre, a dăru și a cere deopotrivă iertare, chiar și celor de care nu suntem încredințați cu totul că ne-au greșit sau le-am greșit. Iată și eu acum, la sfârșit de slovă, îi rog de iertare pe cei care nu au fost tot anul bucuroși a se întâlni cu vorbele mele aici, pe aceia cărora aceasta nu le-a picat întotdeauna așa cum le-ar fi fost pe plac ori cine știe ce altă supărare le-am pricinuit!

...Iar în anul care vine, s-auzim numai de bine!

*Cu smerenie,
al dumneavoastră, Adrian.*

Pietrele din lună - fragment -

Ovidiu DUNĂREANU

Mitu al lui Stana avea lângă poartă două pietroaie. Rotunde. Galbene. Ca două lubenițe uriașe. Scobite de ploi și de gângăniile ierbii. Nu se știa prea clar cine și când se descotorosise de ele acolo, ori de unde proveneau, întrucât în coastele dealurilor din apropiere nu era nici urmă de vreo carieră. Unii, smochiniți de bătrâni, dându-și cu presupusul, susțineau că bucățile alea de stâncă n-au putut să ajungă în sat decât cu două sute de ani mai înainte, când cel dintâi primar al lui, Tudor Găliceanu, și-a adus, cale de cinci zile și cinci nopți, tocmai de la Canaraua Fetii, cu carele trase de câte trei perechi de bivoli, piatra pentru temelia casei. Alții, căutând palizi în toate părțile, ca și când s-ar fi ferit de cineva nevăzut, mărturiseau în șoaptă cum că acei bolovani enigmatice ar fi căzut din lună. De generații îi țineau minte lângă poarta lui Mitu al lui Stana, la colțul uliței ce cobora dinspre țelină. De generații, mulți inimoși și voinici își încercaseră puterile cu ei, dar nici unul, până acum, nu fusese în stare să-i clintească. Și tot firoscoșii mai spuneau că, după miezul nopții, la al doilea strigăt al cocoșilor, când se arătau ielele și ieșea scroafa cu nouă godaci a întunericii și râma întăritată la rădăcina proptelilor, zgâlțâind din țâțâni gardurile, pietroaiele se aprindeau fără

veste. Era de ajuns să le zărești o singură dată străluminarea verzuie, nepământeană, și nu mai erai om ca toți ceilalți. Oricât ți s-ar fi descântat, oricât te-ai fi dus pe la doctori și indiferent ce leacuri ai fi luat, nu-ți mai reveneau; te făceai năzdrăvan, începeai să pricepi limba tuturor dobitoacelor, păsărilor și florilor; începeai să auzi gândurile nerostite ale semenilor; rămâneai așa cum te aflai – tânăr sau bătrân – și nu mai cunoșteai moarte...

Mitu al lui Stana ședea ghemuit pe cel mai înalt dintre ele și, rezemat cu spinarea de gard, cu coatele între genunchi și fălcile sprijinite în podul palmelor, cu șapca ușor căzută pe frunte, încerca să dea de cap, în închipuire, poveștilor și zvonurilor nefirești, greu de crezut, scornite pe seama pietrelor, neslăbindu-și o clipă din ochi cei nouă copii care trebăluiau dinaintea lui, în drum.

Perogojinitari, întinse pe jos, băieții învârteau, cu schimbul, de roata cu manivelă a mașinii de bătut porumb, până-i treceau nădușelile și îi frângea oboseala; deșertau coșurile cu știuleți în gura largă, hămesită, ca o pâlnie, a acesteia și dispăreau val-vârtej înapoi în curte; unii vegheau cu privirile încordate la discurile care se răsuceau într-însa, ca porumbii s-o apuce printre colții ascuțiți și scânteietori ai acestora și să nu scape ori să sară necurățat vreunul afară; cei mici, la curul mașinii, sporovăiau întocmai unor moriști stricate, pufneau în cascade de râs și strângeau, de-a bușelea, cu brațele, ciocălăii calzi, iar cu o bătătoare de mână îndepărtau de pe ei boabele nedesprinse, trăgând cu coada ochiului spre tatăl lor.

Fetele se foiau cel mai mult și mai mult; umpleau banițele din grămada de boabe, se duceau pe fuga, abia atingând pământul, într-o parte și le vânturau; grăunțele țepoase, albe,

Foto: Cristian MANOLACHE

cât mărgăritarele, cădeau curate în albiile de tablă și zuruiau precum picăturile unei ploii repezi; foloștinele plevei se îngrămădeau din bătaia vântului asupra lor, li se vârău în nări și în ochi, li se așterneau pe creștet, pe sprâncene, pe umeri și pe brațe ca o ninsoare neobișnuită, uscată și roșie.

Și mașina nesătulă: ranț-ranț! ranț-ranț! – nu mai dovedea să înfulece cocean după cocean. Și copiii, rânjind fără noimă, se îndemneau între ei și băgau mai în glumă, mai în serios cu pumnul în gură boabele dulci de ciocantină și: ranț-ranț! ranț-ranț! – le mestecau cu nespuse plăcere; mai înghițeau și câte o cană de apă din căldarea de alături, suspinau răcoriți și își vedeau înainte de lucru cu și mai multă râvnă.

Mâncându-i din priviri, Mitu al lui Stana și-a lăsat gândurile să-i zboare în urmă, la anii tinereții, când a luat-o de nevastă pe Culinca. E adevărat că trecuse câțva timp de atunci, mărturie stăteau copiii care forfoteau acum prin fața lui, dar clipele acelea nesfârșite, intense, de lumină și de zbucium, de la-nceputul căsniciei lor, îi erau încă vii în minte, parcă se petrecuseră ca ieri.

S-au cunoscut într-o primăvară, tot la bătuțul ciocantinei, la Nini Țipirig, un vecin de-al ei. Cătina, muierea lui Nini, a ticluit lucrurile atât de bine că, fără să aibă habar careva, i-a făcut să se întâlnească în acea seară la clacă. Iar lor atâtea le-a trebuit. A fost de ajuns să se vadă o dată și au tras unul la altul precum dragostea la busuioc. În iarna următoare, la câteva zile după sfințirea apelor de la Bobotează, au urnit nunta.

Și-n toiul petrecerii, cât era el de ginerică, ce i-a trăznit prin minte?! S-a pus și a băut numai țuică dintr-aia fiartă a doua oară, a luat invitații, mireasa și lăutarii, i-a suit în sănii și i-a dus drept la Dunăre. Dintr-un mal într-altul fluviul era înghețat bocnă. A cerut câteva ciuști bulgărești care-ți aprind cerul gurii și-ți pun sângele pe jăratec. Le-a mestecat și înghițit cu sămânță cu tot, pe nerăsuflăte. Apoi și-a lepădat hainele de pe el, până a rămas în izmene, și-a aruncat și bocancii din picioare în zăpadă, a apucat toporul, a spart gheața și a dispărut prin copcă sub apă. A zăbovit câteva secunde bune pe-acolo și a ieșit cu două crăpoaice, doldora de icre, în mâini și le-a aruncat, hohotind, în poala miresei, ca și ea, intrând din noaptea aia în rândul femeilor, să prindă sămânță asemenea peștoaicelor și să-î umple casa de plozi mulți și frumoși.

În jur, nuntașilor le pierise graiul. Dindărățul felinarelor afumate de viscol se holbau la el, lăudându-i, în sinea lor, curajul și tăria. Pe moment însă, nici unul n-a fost în stare să înțeleagă rostul

acelei isprăvi năstrușnice a lui. În înverșunarea chefului, au luat-o cu toții ca pe o trăsnaie a unui mire pătimăș, înfierbântat de băutură, de jocul aprig al geamparalelor și de nurii miresei, și ca pe nimic mai mult...

Nici la trei ani de la nuntă, Culinca nu dădea semne că ar rămâne grea. Din această pricină în viața lor începuse să se strecoare, prematur, o anume stinghereală, pe care le-o puteai citi ușor în ochi și pe fețe. Iar lumea, de câte ori avea ocazia, nu prididea să-i compătimească, răsucindu-le și mai tare burghiul îndoiieli și suferinței în inimi.

Dar pe unde n-au umblat! Pe la babe, că s-a zis că era deochiată; pe la doctori, că s-a bănuț că era slabă de mijloc. Tot degeaba. Și unele și alții îi linișteau, încurajându-i, și-i sfătuiau să nu se grăbească, să aibă răbdare, că toate vin la timpul lor, că nevastă-sa n-o să fie stearpă, că-i soi bun, dar deocamdată era prea tânără și n-o să treacă mult și o să se împlinească la trup și i se vor dezlega, și ei, ca și la altele, baierile pântecului; că așa e făcut omul, să îndure în viață, pe rând, necazuri și bucurii, iar răsplata Celui de Sus, pentru dragostea lor, vor fi copiii, nu unul, nu doi, ci câți și-or dori și or putea să crească, după pofta inimii.

Auzind toate acestea, amândoi istoveau în colțul gurilor câte un zâmbet plin de amărăciune, a mulțumire pentru osteneala celui sau celei la care se duseseră, și se reîntorceau în sat cu un licăr de speranță trezit în adâncul sufletelor lor descumpănite.

Stropul de nădejde nu ținea decât o lună-două, până când vedeau că, din câte li se preziseseră, nu se adevărea nimic. Și atunci începeau să-și facă, iar, fel de fel de griji, fel de fel de gânduri.

Da ce nu i-au dat, Culincăi, să bea – rachiu din ierburi crude, nepișcate de vârcolaci, lăptișor de matcă din stup retezat în luna lui cuptor –, ori să mănânce – piftie din mei încolțit, turtă din aluat frământat cu magiun de smochine, lăsată la dospit în panacod nou de salcie, coaptă în țest, în zori de Târnoase, când se aleg ouăle bune pentru cloșcă.

Au dus-o până și la crucea de leac de la Mânăstirea Dervent, unde, în post și rugăciuni, a bătuț mătăanii și a gustat numai aghiasmă de la Izvorul Tămăduirii o săptămână încheiată.

Au îndemnat-o să sară peste foc de paie și vreascuri uscate, pe dealuri, la olărie. Au trimis-o, înainte de răsăritul soarelui, la Dunăre, sub malurile de la Cișmeluță, să se scalde și să se tăvălească apoi prin otava înrourată. Au ținut-o la colțul uliței, lângă poartă, în puterea

întunericului, numai în cămașă, fără nimic pe dedesubt, așezată când pe un pietroi, când pe celălalt, poate îi era sortit să fie fulgerată de strălîmpezimea lucirii lor.

Ce nu i-au legat și vîrât la brâu, la țate, în păr, pe pîntece, sub pernă – crenguțe de bozie și vîsc, smocuri de leuștean și busuioc, lăstari de rușinatoare, vinerică și năprasnic.

Au udat-o cu apă vie din fântână neîncepută și neoglindită de stele, în care au risipit flori și semințe de tămîiță, osul iepurelui, fetică și centauree. Au uns-o la născătoare cu untul pămîntului crescut în mușuroi de furnici albe, cu scuipatul cucului încheiat primăvara pe ramuri înmugurite de migdal și pisat în gălbenuș de ou de prepeliță.

Au pus-o să arunce, pe înserat, goală, tăciuni aprinși în marginea pădurii de la Cîsâca, să vină lupoaicele tinere, nefătate, să-i mănânce, și astfel să prindă, și ea, prăsilă, ca și ele. Dar tot zadarnic.

– Scoateți-o la lunatece, și dacă n-o să rămână borțoasă, să nu-mi mai ziceți pe nume – le-a destupat capul Bouroua, o femeie de o sută douăzeci de ani bătuți pe muchie, ce arăta de fapt ca una de cincizeci, și care știa ea ce știa, de vreme ce se jura că văzuse cum iau foc pietrele pe care stătea suit, el, acum.

Nemaiavînd încotro, i-au ascultat povața și pe la jumătatea verii au trecut-o cu barca pe Culinca prin drept Valea Licinei de la Pârjoaia pe puiul de insulă Troina și au lăsat-o pentru o noapte singură acolo.

Și așa, cum avea să destăinuie mai târziu, în ostrovul pierdut la mijlocul fluviului, luna îi aiurea ochii și gândurile cu spulberătura ei de sidef, izgonindu-ți-le într-o ademenitoare și plăcută uitare de sine; de atîta amar de lumină, afară se vedea ca ziua; zânele – fecioare și fete măritate, una mai frumoasă decât alta, răpite de

zmei și ținute în palate fermecate, ascunse prin codri neumblați de picior de om – s-au ivit în cete la miezul nopții; în jurul lor roiau potop de rusalii albe, dantelate și suave, în voaluri străvezii, așijderea unor fulgi de zăpadă halucinanți; lunatecele pluteau prin aer, umblau pe pămînt și pe ape, cântau și dansau, împrăstiau rod peste toate câte le ieșeau în cale – păduri, izvoare, păsări și animale, peste găze și pești –, stropeau cu rouă și miroznă florile și ierburile.

A doua zi, ajunsă acasă, urcînd scările ceardacului, din cuibul gugustiucilor, ascuns în iedera de sub streășină, și-au înălțat capetele golașe trei pușori gri-albăstrui, abia ieșiți din găoace. Pe temeiul acestui prim semn, și-a dat seama că nenorocul ei se isprăvise.

Parcă le fusese gura aurită celor care-i îndemnaseră să aibă răbdare, să nu-și piardă încrederea. Atinsă de mana sfîntă a măiestrelor, Culinca s-a pornit să-i toarne, an de an, puradel după puradel, și nu s-a mai oprit decât la al nouălea. Cinci băieți și patru fete. O mîndrețe de copii, care de care mai bucălat, mai mîncăcios și mai plin de viață.

După truda cu făcutul a venit cealaltă cu crescutul lor. Dar nu s-au plîns la nimeni și nici nu s-au descurajat, oricît de greu le-a fost. S-au descurcat așa cum au putut, de unii singuri, pînă i-au văzut mărișori și au început să se ajute între ei. În fiecare primăvară, nevastă-sa îi atinge cu frunze de nuc și urzici peste creștete și mâini, peste vine, să se înalțe chipeși, să fie sănătoși și ageri...

La toate astea și la ce avea încă de pățimit cu ei pînă i-o vedea oameni aranjați la casele și rosturile lor, se gîndea Mitu al lui Stana, furat de o încântare molatecă și de zăngănitul întrerupt, melodios al mașinii de bătut porumb, ghemuit acolo pe pietrele din lună.

Constanța de altădată. Ilustrată din colecția Pascale Roibu

Personalități grecești care au jucat un rol în istoria românilor

Mihnea HAGIU

Marea Revoluție a poporului elen din 1821 a fost un uriaș efort pentru scuturarea unei îndelungate sclavii de patru veacuri și restabilirea libertății și demnității națiunii elene. Această revoluție, de nouă ani, a fost un șir nemăsurat de lupte cu succesive victorii și înfrângeri, cu toate grozăviile pe care le presupune un război, precum și un șir de evenimente politice și demersuri diplomatice.

Anul acesta, Grecia sărbătorește 200 de ani de la izbucnirea Războiului de Independență. A început la Chișinău, la 21 februarie 1821, în urma unei întâlniri a membrilor Eteriei, o organizație secretă ce a deschis calea Revoluției, proclamate în data de 24 februarie 1821 la Iași. În cele din urmă a dus la crearea și recunoașterea unui stat grec independent, la 3 februarie 1830, prin semnarea Protocolului de la Londra.

Pregătirile pentru acest război înverșunat au fost întreprinse în mare parte de către comunitățile grecești din întreaga Europă. Acesta este principalul motiv pentru care primele scânteii ale Revoluției Grecești s-au aprins pe teritoriul Principatelor Române. Prezența greacă aici, la început prin schimburi comerciale, datează din mileniul I î.Hr. și este marcată de întemeierea vechilor colonii grecești, precum Histria sau Tomis, pe malul Mării Negre, în secolul al VII-lea î.Hr. Legăturile istorice dintre greci și romani s-au consolidat și mai mult după secolul al XVII-lea, în perioada administrației fanariote, datorită activității în aceste teritorii a negustorilor și cărturarilor greci.

Dintre personalitățile grecești care au avut un rol important a fost Apostol Arsache, care a devenit ministru de externe al României, iar familia Zappa a donat sume mari de bani pentru înființarea Academiei Române și construirea Ateneului Român.

Cu ocazia celebrării a 200 de ani de la Revoluția Greacă, Ambasada Republicii Elene în România împreună cu Uniunea Elenă din România au organizat în câteva orașe din țară expoziții cu panouri stradale sau indoor în care au fost evocate personalități grecești care au jucat un rol în istoria românilor, din antichitate și până în prezent.

În data de 11 noiembrie 2021 a venit rândul orașului nostru să fie gazda inaugurării unei galerii de panouri în care sunt prezentate 30 de personalități grecești. Expoziția a fost prezentată atât indoor, în sala pictată a Muzeului de Istorie Națională și Arheologie din Constanța, precum și de minunata Piață Ovidiu.

Două dintre personalitățile ale căror portrete le puteți admira au participat la Revoluția din Țara Românească și Moldova. Mai întâi conducătorul acesteia, Alexandru Ipsilanti, fiul fostului domn al Principatelor, Constantin Ipsilanti, care, înainte de a prelua conducerea Eteriei urmase o carieră în armata imperială rusă, unde se distinsese în războaiele napoleoniene și avansase până la gradul de general. Și, în al doilea rând, portdrapelul eteriștilor, Costache Aristia, renumit în România nu pentru eroismul demonstrat pe câmpul de luptă de la Drăgășani (7 iunie 1821) ci pentru punerea bazelor teatrului românesc împreună cu fostul său coleg de clasă din Academia Greacă de la București, Ion Heliade – Rădulescu.

Deasemenea mai pot fi văzute portretul lui Constantin Caracas, care a luat inițiativa înființării în București a unui spital modern numit Filantropia (1811-1815). Apoi Evanghelie Zappa, ajuns cel mai mare arendaș din Bărăgan, cu reședința la Broșteni-Ialomița, acumulând

Evanghelie Zappa

astfel o avere considerabilă, pe care a folosit-o nu numai pentru organizarea primelor Jocuri Olimpice de la Atena (1866) - Pierre de Coubertin fiind un continuator al demersului început de Zappa, ci și pentru finanțarea atât a reconstrucției Bucureștiului după marele incendiu din 1847, cât și a activității Societății Literare, precursora Academiei Române.

Mai sunt celebrați în cadrul acestei expoziții fotografii și psihanalistul Andreas Embirikos, compozitorul și arhitectul de renume internațional Iannis Xenakis (fondatorul muzicii stocastice), faimosul cântăreț al României interbelice Jean Moscopol, a cărui mamă era din Constanța, dirijorul și compozitorul de operetă Gherase Dendrino.

Nu în ultimul rând Regina Mamă Elena, care a fost legată de Constanța prin proprietatea Vilei

Jean Moscopol

Regina Mamă Elena

Regale de la Mamaia.

Această expoziție se dorește a fi o lecție de istorie, o evocare a legăturilor de secole dintre cele două popoare ortodoxe, grec și român.

Amintiri din copilărie

Strada Mangaliei

Alexandru CONSTANTINESCU

La vârsta senectuții, fără să vrei, revezi aievea și treci în revistă locuri și oameni care ți-au marcat primii ani de viață și care, între timp, au devenit amintiri de neșters.

Îmi defilează prin memorie locuri, oameni și evenimente care s-au succedat și care au schimbat complet lumea în care trăiam. Cele mai vechi amintiri îmi aduc în memorie Constanța în primii ani după al Doilea Război Mondial. În mod pregnant îmi persistă în memorie strada Mangaliei, astăzi Ștefan cel Mare.

Era situată foarte aproape, paralelă cu strada Vintilă Brătianu, actualmente Constantin Brătescu, pe care se afla casa părintească în care m-am născut. În acel timp, eu ca toată lumea,

foloseam denumirea de Strada Mangaliei. Pe atunci, această stradă era principala arteră comercială a orașului.

Amintirile mele despre strada Mangaliei se datorează faptului că pe această stradă se afla magazinul deținut de tatăl meu, Ion Constantinescu, magazin și atelier de blănuri, cojoace, căciuli și pălării având firma „La Buzoianu”.

Dar să ne întoarcem în timp. După 1878, când Dobrogea a revenit României, aceasta era populată în majoritate covârșitoare de alte etnii - turci, tătari, greci, armeni, bulgari. Erau foarte puțini români, așa zișii mocani, veniți din sudul Ardealului, din zona Sibiului și Brașovului. Erau

1958. Magazinul Constanța

ciobani care veneau cu oile în transhumanță și care ulterior s-au stabilit în Dobrogea, alcătuind, astfel, prima populație românească din Dobrogea.

În acel timp, Constanța, care se numea Kustenge, derivat din numele bizantin Constanțiana, era un modest sat, cu câteva case locuite de turco-tătari, bulgari și greci, care administrau această localitate și portul greu funcționabil, unde acostau cu dificultate puținele nave care veneau de la Constantinopol.

În timp, având în vedere politica statului român de acordare de drepturi egale tuturor locuitorilor dobrogeni de a încuraja stabilirea acestora în Dobrogea prin acordarea de facilități și pământ a făcut ca Dobrogea să devină un adevărat El Dorado, care atrăgea români din restul României, dar și străini, greci, armeni, germani, italieni, aceștia găsiind aici oportunități de afaceri. Datorită acestui fapt, populația și orașul au crescut considerabil. Orașul, care se termina inițial până la actuala piață Ovidiu, s-a întins treptat, depășind limita peninsulară, ajungând până la zidurile vechiului Tomis, actualul Bv. Ferdinand. Noile străzi erau trasate rectangular, asemănător rețelei stradale din Manhattanul NewYorkez, bineînțeles păstrând proporțiile. Strada Mangaliei era a doua stradă paralelă cu Bv. Ferdinand, supranumit bulevardul pașaportarilor, pentru că aici locuiau străinii bogați, care se stabiliseră în Dobrogea, deschizând diverse afaceri, care au dus la o prosperitate mereu în creștere. Dar nu numai

străinii erau atrași de Constanța, ci și românii din restul țării, pentru că noua provincie era slab populată și reprezenta uriașe oportunități de afaceri. Undeva, în județul Buzău, în comuna Pleșcoi, și în satele din împrejurimi, una din principalele meserii practicate era cojocăria. În fiecare comună erau bresle de cojocari care se cunoșteau și se încuscreau. Meseria se transmitea din tată în fiu. Bunicul meu, care se numea tot Alexandru, ca și mine, locuia în comuna Beceni din apropiere și era cojocar. Avea o situație foarte bună și o familie frumoasă în care se născuseră opt copii.

Tatăl meu, Ion Constantinescu, era al cincilea, născut în 1909. Aceste vremuri frumoase și prospere au durat până în 1916, când bunicul meu, Alexandru, a plecat pe front, de unde nu s-a mai întors, murind undeva în nordul Moldovei, ucis de tifosul care bântuia în acel timp și făcuse mii de victime.

Salvarea a venit tot de la un cojocar din Pleșcoi, cunoscut de bunicul meu și de restul familiei, pe nume Vasile Niculescu. Acesta a cerut-o în căsătorie pe Marioara, fiica cea mai mare a familiei, născută în 1900, căsătoria având loc în 1916. Vasile Niculescu, deși nu avea prea multă carte, era un om vizionar, a căutat să se instruiască ca autodidact, reușind în timp să ajungă un antreprenor și negustor de succes.

El a constatat că Dobrogea și, în special Constanța, era un spațiu aproape virgin de care se putea profita. Imediat, după Primul Război Mondial, vine la Constanța, unde deschide un

atelier și magazin de blănărie-cojocărie și căciuli aducând cu el ucenici originari din zona sa natală. Acest atelier, având firma La Buzoianu, se afla pe strada Mangaliei, astăzi Ștefan cel Mare, la intersecția acesteia cu strada Ilarie Voronca. În prezent, această intersecție nu mai există, datorită blocurilor construite prin sistematizarea străzii în epoca lui Dej și Ceaușescu. Acum, pe locul atelierului și magazinului La Buzoianu se află un mare magazin chinezesc. Vasile Niculescu a fost un adevărat pater familias pentru familia Constantinescu. Soția sa, mătușa mea, tanti Mărioara, s-a comportat ca o cloșcă, aducându-i pe lângă ea pe frații și surorile din Beceni, ajutându-i să-și întemeieze familii și afaceri, care se derulau tot pe strada Mangaliei.

Tatăl meu, Ion, după ce a terminat cele patru clase primare în comuna natală, a venit la Constanța și a intrat ucenic în atelierul de blănărie și cojocărie al cumnatului său. În timpul uceniei, dornic să se instruiască, a urmat liceul comercial la seral, pregătindu-se astfel pentru a fi un bun comerciant.

O altă soră a tatălui meu, Atena, s-a căsătorit cu un proprietar de atelier și magazin de cizmărie și încălțăminte, nea Mitică Bârsănescu, magazinul fiind situat tot pe strada Mangaliei. Altă soră, Florica, s-a căsătorit cu un restaurator, Costică Damian, care avea localul și locuința pe strada Ștefan Mihăileanu, foarte aproape de strada Mangaliei. Toate acestea se petreceau prin 1920-1921. Anii au trecut. Dovedind mult talent și iscusință în administrarea afacerii sale, Vasile Niculescu s-a îmbogățit și a cumpărat imobile în Constanța, realizând o avere frumușică. La împlinirea vârstei de 50 de ani, a dorit să profite de uzufructul averii sale și să se bucure de viață în calitate de rentier, mutându-se la București. Toate acestea se petreceau în anul 1933. Atelierul și prăvălia La Buzoianu au fost lăsate în posesia tatălui meu, care la vârsta de 24 ani a ajuns patron și proprietar. În anul 1939, s-a căsătorit cu mama mea, Pinelopi Petras. În anul 1941, la 19 iunie, m-am născut eu, cu trei zile înainte de intrarea României în războiul antisovietic. Din fericire, tatăl meu s-a întors teafăr de pe front. Nu același lucru s-a întâmplat și cu Alexandru Traian, cel mai mic dintre frați, care a dispărut în luptele de la Cotul Donului. În lipsa tatălui meu, magazinul a fost condus de mama mea. Tatăl meu a revenit în țară în 1944.

Situația, însă, se schimbase radical. Cele mai vechi amintiri ale mele provin, probabil, din timpul bombardamentelor din anii 1943-1944. Îmi amintesc de agitația mea când auzeam urlând sirenele care avertizau trecătorii să

Pe strada Mangaliei de altădată

între în adăposturi, familia mea și alți trecători, surprinși de bombardamente se refugiau în pivnița casei părintești. Bombele cădeau în jurul casei, care a scăpat ca prin minune de distrugere. Evenimentele de la 23 august 1944 au dus la ocuparea țării de către armata sovietică. Constanța nu a făcut excepție, ba mai mult, ocupația sovietică s-a exercitat în modul cel mai dur cu putință. Toate cazărmiile existente la periferia orașului au fost ocupate de armata roșie, iar garnizoana română reprezentată de vestitul Regiment 34 a fost silită să se mute în barăci improvizate. Parcul central, Liceul Mircea cel Bătrân, teatrul Tranulis au fost ocupate de garnizoana sovietică, ofițerii aducându-și și familiile. Pentru acestea au fost rechiziționate locuințe din care locatarii au fost evacuați.

Amintirile mele despre strada Mangaliei datează din anii 1946 - 1950. Pe atunci, strada Mangaliei începea de la malul mării, în dreptul scărilor pe care se cobora la plaja Modern, redenumită în perioada comunistă plaja Muncitorul, până dincolo de spitalul orășenesc

Strada Mangalia din Constanța în perioada interbelică

Dr.Sion, construit în anul 1938 și care în prezent este spital de boli infecțioase. În continuare strada ajungea la o barieră de cale ferată dincolo de care începea Șoseaua Mangaliei. La începutul străzii se afla o veche clădire tipic turcească, din lemn, cu balcoanele scoase în afară în stilul numit șaknasiu, clădire care exista din vremea imperiului otoman. Astăzi pe locul acestei clădiri se află restaurantul Irish Pub. Vis-a-vis se afla Hotel Călugăru, clădire care există și în prezent, având aceeași destinație. În continuare, strada Mangaliei intersecta strada Mircea și trecea prin fața Liceului Mircea cel Bătrân și parcul orășnesc, ambele ocupate atunci de armata sovietică.

Vis-a-vis se afla vestita Tocilărie italiană "Celeste Marsegalia". Mai departe se ajungea la intersecția cu strada Carol, denumită ulterior I.V.Stalin, în prezent Bv. Tomis, principala arteră a orașului. Pe locul unde mai târziu s-a construit o clădire înaltă pentru sediul poștei și telefoanelor se afla restaurantul Transilvania, cu grădină, unul din cele mai frecventate localuri în anii 50. Vis-a -vis se afla, ca și în prezent, o clădire înaltă în stil eclectic, care pe atunci era locuită de familiile ofițerilor sovietici. La parter se afla librăria "Cartea Rusă", unde se vindeau cu precădere operele scriitorilor ruși și sovietici. De acolo am cumpărat celebrul roman al lui Mihail Șolohov, Pe Donul liniștit, și trilogia Calvarul a lui Alexei Tolstoi. Cu toate că îi detestam pe ruși, am apreciat, totuși, calitatea acestor opere. Indiferent de sentimentele pe care le am pentru

Rusia sovietică trebuie să recunosc că literatura rusă a consacrat numele unor genii care aparțin întregii umanități, Lev Tostoi, Feodor Dostoievski sau A.P.Cehov.

În prezent, prăvălia unde se afla Cartea Rusă este un restaurant grecesc cu produse specifice, pe care îl frecventez cu plăcere pentru a savura fructe de mare, ori de câte ori revin în orașul meu natal.

Petrecând ore întregi la magazinul tatălui meu, unde îmi făceam lecțiile, în primii ani de școală, am avut prilejul să cunosc o mulțime de oameni, cunoscuți și prieteni ai tatălui meu, patroni ai magazinelor din vecinătate și mai ales pe copiii acestora cu care mă împrietenisem și petreceam împreună la magazinele părinților lor.

Erau persoane de diferite etnii, greci, armeni, turci, albanezi, macedoneni, evrei. Toți aceștia alcătuiau un mozaic de naționalități sau melting pot, cum ar spune americanii, care trăiau în armonie și bună înțelegere. Încerc să readuc în memorie aspectul străzii din anii copilăriei. Este destul de dificil pentru că vechile imobile au fost demolate aproape în totalitate, intersecțiile cu străzile perpendiculare au fost obturate, în locul acestora construindu-se blocuri fără personalitate. Diversele etnii erau specializate pe anumite activități comerciale. Macedonenii dețineau lăptării, iaurgerii și plăcintării. Armenii dețineau, în special, magazinele de mărunțișuri, textile, stofe și manufactură. Hacı și Jirair Ceahațbanian erau buni prieteni cu tata. Jirair a

Album de familie

fost cel cu care tata a împărțit spațiul prăvăliei după 1950, când vremurile deveniseră foarte dificile pentru comercianți, care erau persecutați și taxați cu impozite din ce în ce mai mari. În apropiere erau magazinele de stofe și furnituri ale lui Kircor Andonian și fraților Tacorian. Fiul lui Kircor, Emanuel zis Nanu, a fost unul din cei mai buni și vechi prieteni din copilărie, coleg și în clasele de liceu. Fiica lui Tacorian, Lidia, s-a căsătorit mai târziu cu Nanu, după ce ambele familii au emigrat în S.U.A. la sfârșitul anilor 60, profitând de facilitățile pe care guvernul american le acorda armenilor.

Acolo, familia Andonian și-a creat o situație materială frumoasă. Am ținut legătura cu Nanu, care în anul 2015 mi-a trimis o invitație să vin în vizită la Los Angeles. Împreună cu el și cu Lidia și fratele lui mai mic, Ervant, am făcut voiaje de neuitat la marele canion al fluviului Colorado, Hollywood, Beverly Hills, San Diego și Las Vegas, călătorii care pentru mine reprezintă poate cele mai frumoase amintiri.

În fața magazinului La Buzoianu, se afla, există și azi, una din cele mai importante clădiri de pe stradă: blocul cu trei etaje al evreului Weisi, care cuprinde spațiul dintre cele două intersecții: străzile Mihai Viteazul și Ilarie Voronca. Parterul magazinului era ocupat de diverse mici prăvălii. Clădirea a fost naționalizată în 1950. Magazinele de la parter au fost desființate, pereții dintre ele înlăturați, astfel rezultând un spațiu considerabil.

Aici s-a inaugurat cu mare fast, Magazinul de Stat Constanța în același an. În prezent, acest

spațiu este ocupat de reprezentanțele unor societăți de telefoane. Mergând mai departe spre intersecția cu Ștefan Mihăileanu, se afla brutăria Rizescu care producea cele mai bune franzele.

Puțin mai departe, pe str. Ștefan Mihăileanu, aproape de intersecția cu str. Mangaliei, se afla cârciuma lui Costică Damian, soțul mătușii mele Florica.

Magazinul nostru era învecinat și cu lăptăria familiei Cușa, iar eu eram prieten cu copiii lor, Sica, Miciu și Stere, cu care mâncam iaurt în lăptăria tatălui lor. Foarte cunoscută era iaurgeria lui Giugică, care vindea cel mai bun iaurt de oaie, păstrat în castroane mari de argilă în care iaurtul era porționat prin tăiere cu ața.

Foarte cunoscută și apreciată era și plăcintăria lui Blaju, unde se servea vestita plăcintă dobrogeană, însoțită de un pahar de bragă, bunătați care, astăzi, din păcate, au dispărut. Nu departe era cofetăria cu specialități orientale, rahat, sugiuc, baclavale și sarailii a turcului Salavat Ismail. Am fost foarte bun prieten și coleg de școală și liceu cu fiul său Aidân. Mergeam deseori acasă la el, unde ne jucam și împrutam revistele franțuzești Vaillant și Miroir Sprint. În anii 50, familia Salavat era destul de înstărită pentru a face abonamente la aceste reviste și Aidân să-și poată cumpăra discuri cu muzică și soliști străini, discuri care asigurau fondul muzical la ceaiurile noastre, la modă în acele vremuri. Eram invitat de onoare la marea sărbătoare a Bairamului, unde mâncam și eu

din batalul fiert într-un cazan mare și dulciurile turcești tradiționale, baclava și sarailii. Vis-a-vis de cofetăria Salavat se afla cinematograful copilăriei mele, Regina Maria, denumit ulterior Progresul. Aici am vizionat filme celebre, care mi-au rămas adânc întipărite în memorie. În anii de după război, după 1946, aici au rulat numai filme rusești de război. Îmi amintesc de Bătălia Stalingradului, Căderea Berlinului. Aici am văzut și alte filme rusești de mare calitate, ecranizarea romanelor celebre Război și pace al lui Lev Tolstoi, Idiotul de Dostoievski sau trilogia lui Mihail Șolohov, Pe Donul liniștit, o relatare veridică și obiectivă a revoluției bolșevice din 1917. Holul cinematografului era tapetat cu fotografiile artiștilor de cinema sovietici. În relativul dezgheț din anii 60 am vizionat filmele englezești, care mi-au rămas în memorie, Hamlet cu inegalabilul Laurens Olivier sau Marile speranțe după Charles Dickens, Mizerabilii lui Victor Hugo cu Jean Gabin în rolul titular. Ecranizările ulterioare nu au reușit să egaleze calitatea acestor filme, care mi-au rămas adânc întipărite în memorie. În zilele noastre privesc trist la localul fostului cinematograf, care este ocupat de niște buticuri sordide. Stau la o masă în fața prăvăliei care vinde cafea, care se străduie să păstreze sau să reînvie tradiția unei cești de cafea turcească, fiartă la nisip. În apropiere, la intersecția cu strada 1907, fostă Scarlat Vârnav, se afla până nu demult o altă cofetărie celebră, Crizantema, care a dispărut și ea. Strada Mangaliei s-a umplut de sedii de bănci, case de amanet, pariuri și reprezentanțe de societăți de telefonie.

Breasla geamgiilor transilvăneni era reprezentată de familia Tonca. Ca și alți mocani transilvăneni a venit la Constanța, a deschis un atelier și magazin de geamuri și oglinzi. Dacă aveai un geam spart, apelai la un geamgiu, care circula pe stradă având în spate o ladă de lemn cu geamuri strigând, din când în când, "geamuri, geamuri".

Familia Tonca a făcut avere. Atelierul său se afla pe strada Mihai Viteazul, aproape de intersecția cu strada Mangaliei. Vis-a-vis avea în proprietate un rând de case, care aveau la parter un magazin alimentar și un restaurant denumit mai târziu Rapidul. Acolo era locul de adunare al muzicanților lăutari din Constanța, unde erau căutați de clienți, care îi solicitau să cânte la diverse evenimente, nunți, botezuri și chiar înmormântări. Erau muzicanți de calitate, mulți dintre ei aveau la bază conservatorul de muzică. Cântau muzică populară, lăutărească și de cafe concert. Îmi aduc aminte cu plăcere de familia de lăutari Cercel. Unul din ei mi-a fost

profesor atunci când făceam parte din orchestra Casei pionierilor. Casele lui Tonca erau situate pe locul unde astăzi se află anexele marelui magazin Tomis Mall. În fața corpului de clădiri care îi aparțineau se afla atelierul de geamuri și oglinzi administrat de nepotul său, Dl. Calma. Acesta avea un fiu, Tudor, zis Doru, cel mai vechi prieten din copilărie, cu care mă jucam și ne cățaram pe copacii din apropiere. Am fost colegi de grădiniță și de școală, din clasele primare până la terminarea liceului Mircea. Doru a urmat în continuare Institutul de marină comercială, devenind în final comandant de cursă lungă. Din nefericire, o boală de inimă ereditară i-a provocat decesul la vârsta de puțin peste patruzeci de ani.

O altă etnie de pe strada Mangaliei o reprezentau albanezii. Pe locul unde astăzi se află Tomis Mall se afla celebra cofetărie a lui Ibișovici Dilaveri, vestită în toată România pentru calitatea produselor sale, înghețata, casata și parfumele. În timpul sezonului estival sezonierii stăteau la coadă și neavând loc în prăvălie mâncau delicioasele produse pe bordura trotuarului. La colțul celălalt se aflau o librărie, papetărie și magazin de jucării al cărui proprietar era albanezul Dzodze. Clădirea există și astăzi găzduind o plăcintărie, patiserie și covrigărie, unde clienții stau la coadă afară, la fereastră, de multe ori ca să-și asigure un dejun frugal.

Astăzi, toate aceste clădiri nu mai există. Blocurile comuniste au schimbat complet aspectul străzii Mangalia, această denumire a dispărut din memoria celor mai tineri, toată lumea folosind denumirea sa oficială de strada Ștefan cel Mare.

Mă întorc cu gândul, totuși, la unele clădiri care au rezistat timpului și vremurilor, unele din ele fiind renovate, ca de exemplu Hotel Princiar, o clădire masivă în stil eclectic, astăzi având câteva magazine la parter, care se chinuie să supraviețuiască. La intersecția străzii Mangalia cu Bv. I.G.Duca s-au păstrat câteva clădiri vechi. Într-una din ele se afla magazinul alimentar al fraților Antoniadis, poate cel mai important magazin alimentar din oraș în acel timp. Bunicul meu dinspre mamă era bun prieten cu frații Antoniadis la care mergeam de multe ori în vizită, unde eram tratat cu halva și rahat, produse chiar în sediul prăvăliei.

Vis-a-vis se afla și există și în prezent clădirea masivă a corporației, cunoscută atunci sub această denumire, iar ulterior, când corporațiile au dispărut, a devenit policlinică. Acum, acolo își au sediul diverse firme de importanță minoră. O altă caracteristică a străzii după sfârșitul războiului și primii ani ai deceniului șase era

Familia Constantinescu

animația deosebită. Strada răsună de strigătele vânzătorilor ambulanți. Iaurgiii își purtau marfa cu cobilița pe umeri de care atârnavă castroanele mari de lut pline cu iaurt strigând "iaurt proaspăt". Geamgiii își purtau geamuri pe spate strigând "geamuri, geamuri". Hamalii turci transportau diverse mărfuri în coșuri de răchită pe care le purtau în spate, hamalii care își ofereau serviciile clienților în Piața Griviței din apropiere când aceștia făceau cumpărături mai consistente.

La intersecția străzii Mangaliei cu strada Ilarie Voronca, vis-à-vis de magazinul La Buzoianu și de cel de încălțăminte de lux "La Porumbelu," se aflau lustragii stând pe scăunele și având în față lădițe împodobite cu ornamente, în care își țineau cremele și periile cu care lustruiau încălțăminte clienților care puneau piciorul pe un suport fixat pe lădița cu scule. Pe acești lustragii i-am regăsit după mulți ani la Istanbul, mai ales în marele bazar acoperit. Pe stradă stăteau la fiecare colț vânzătorii de semințe de floarea soarelui și dovleac.

Un aspect deosebit căpăta strada Mangaliei în preajma sărbătorilor de Crăciun și Anul Nou, strada răsună de strigătele cetelor de colindători care pocneau din bice și pocnitori, sunau din clopote și din buhai. Uneori defilau pe stradă țigani ursari cu urși dresați legați în lanțuri, care jucau pe sunete de tobă și alămuri la cererea

patronilor de magazine. Vânzătorii de înghețată care își vindeau marfa din recipiente așezate pe biciclete cu care se deplasau de-a lungul străzii, oprindu-se ori de câte ori erau solicitați de trecători, constituiau un alt element care făcea parte din tabloul străzii. Dar cea mai exotică apariție o reprezentau vânzătorii de salep, un fel de bragă, o băutură răcoritoare de origine orientală, preluată de turcii dobrogeni de la conaționalii lor din Istanbul. Așa numiții salepgi își strigau marfa "salep, salep" umblând pe stradă. Aveau un brâu de alamă care le încingea mijlocul, în care erau locașuri pentru pahare, lichidul răcoritor aflându-se într-un vas gen rucsac purtat pe spate, continuat printr-o țevă pe unde lichidul se scurgea în pahar atunci când salepgiul se apleca pentru a umple paharul scos de la brâu și dat clientului.

După război, aspectul străzii s-a schimbat radical datorită ocupației sovietice și venirii la putere a comuniștilor. În zilele când soldații ruși aveau permise, străzile orașului deveneau de culoare kaki, datorită zecilor sau sutelor de soldați care mișunau pe străzi, intrau în magazine și restaurante, unde de multe ori se serveau fără a achita consumația. Opreau trecătorii și îi deposeau de ceasuri, pentru care aveau o pasiune deosebită. Aparatele de radio erau rechiziționate. Într-o zi mă aflu în

magazinul tatălui meu și citeam fascicule din colecția Aventurile submarinului Dox, aveam șapte sau opt ani, când am asistat la o scenă pe care nu o pot uita. În magazin a intrat un grup de soldați ruși care a oferit spre vânzare niște cărți de mai mari dimensiuni, îmbrăcate în piele. Tatăl meu a cumpărat trei cărți, printre care un Larousse agricol și un volum elegant legat în piele în franceză intitulat "Evoluția umană de la origini până în zilele noastre". Am aflat mai târziu că aceste cărți erau furate din biblioteca Liceului Mircea cel Bătrân, provenite probabil din donația colonelului Ion Marin Dobrogianu.

În vremea aceea, liceul era ocupat de armata roșie, fiind școala în care învățau odraslele trupelor de ocupație. Pentru mine, această carte a reprezentat un interes deosebit, pentru că a stat la baza pasiunii mele pentru științele umaniste și mai ales, pentru limba franceză. O manifestație pe care nu o pot uita, a avut loc cu ocazia proclamării republicii, la 30 Decembrie 1947. Mulțimi de comuniști și soldați ruși, care mărșăluiau pe stradă fluturând steaguri roșii și cântând Internaționala și marșuri rusești. Proprietarii magazinelor erau preocupați să-și procure noua stemă a țării, pe care să o expună în vitrine. La megafoane se transmitea noul imn național, pe versurile lui A. Toma, cel mai important poet al momentului, imn care începea cu versul "zdrobite cătușe în urmă rămân."

Pe stradă, vânzătorii ambulanți au început să dispară. Grecii bogați, negustori și proprietari, plecau în Grecia, Australia și Noua Zeelandă. S-a aflat că înainte cu câteva luni, înainte de a

pleca, un grec bogat dintr-o familie cunoscută a suferit un accident grav, fiind nevoit să-și pună în ghips toată partea inferioară a corpului până la mijloc. A fost dus până la vapor și urcat pe punte în cărucior.

La destinație, sau chiar mai înainte, și-a dat ghipsul jos, eliberându-se totodată și de greutatea monedelor de aur și bijuteriile, care atârnavă din greu sub stratul de ghips. A trimis o radiogramă autorităților române mulțumindu-le pentru grija pe care i-au acordat-o. Armenii plecau în valuri în America, profitând de facilitățile oferite de această etnie de guvernul american. Comercianții români, printre care și tatăl meu, au început să fie persecutați prin impozite și taxe împovărătoare. Casa părintească a fost naționalizată prin Decretul 92 din 1950.

La 4 august 1952, a venit o altă lovitură. Familia mea a fost nevoită să plece la Bicăz cu domiciliu obligatoriu: tata, mama, eu și sora mea, care avea trei ani. Aici am locuit până în 1954. În acest timp tata lucra la extragerea pietrei pentru construirea celebrei hidrocentrale de la Bicăz. Ne-am întors la Constanța în 1954, datorită relativei relaxări survenite după moartea lui Stalin. Aici am suferit în anii următori lipsuri și privațiuni. Dar asta este o altă poveste. Strada Mangaliei s-a schimbat radical.

Vechile clădiri au fost aproape în întregime demolate, în locul lor apărând blocurile comuniste fără personalitate. Lumea veche a dispărut. Începea o nouă eră.

Foto: Iulia PANĂ

Era odată o tânără fată parcă de Tonitza desenată, de Dobrogea-mamă adoptată, ce își purta tolba toată cu acei covrigi dobrogeni de altădată. Și, peste tot pe unde mergea, semenilor dragi pe care îi întâlnea, cu mare drag și candoare sufletească, le împărțea covrigi calzi, aburinzi, înnobilați cu susan sau mac sau trecuți ca într-o doară prin sare, deosebit de gustoși, creați întocmai după rețeta veche și misterioasă a patiserilor dobrogeni.

Cu atât de multă bucurie împărtășită, cu ea părea mereu că este sărbătoare. Venea în calea ta, îți zâmbea cu bunătate, îți oferea cu veselie aproape copilărească delicioșii covrigi dobrogeni și te prindea într-o poveste asemenea obiceiurilor Crăciunului pe stil nou sau pe stil vechi (precum „udatul miresei” și „ziua babei” din prima și a doua zi de Crăciun, când erau serviți covrigi alături de plăcinte și rachiu).¹ Iar vara dacă o întâlneai, dimineața nu era dimineață dacă nu încercai un covrig cu o cafea turcească la malul

mării sau citind revista presei la o mansardă ovidiană scăldată în razele blânde ale soarelui.

Așa cum Ardealul se mândrește cu celebrul covrig mare de Sângeorz, așa cum Oltenia cu Argeșul său este renumită pentru acei covrigei speciali din caș încheagat, așa cum Moldova se fălește cu ai săi „Crăciunei”, Dobrogea se distinge prin savoarea covrigilor împlețiți, fierbinți, dulci dar care pot fi glazurați chiar și cu sare și cu susan sau mac.

Dacă la începutul anilor 1900, căpitanul M.D. Ionescu menționează că existau 43 de covrigari² în Dobrogea, la începutul anilor 2000, simigieriile și patiseriile au explodat.

2. Căpitanul M.D. Ionescu, „Dobrogea în pragul veacului al XX-lea”, Atelierele Grafice I.V. Socecu, pg. 860.

1. Iuliana Titov, „Perspective de cercetare etnologică în instituția muzeală tulceană” în „Analele Dobrogei”, seria a III-a, an II/2020, nr. 1, pg. 147 - 149.

Tânăra noastră obișnuia să îi cumpere de la cunoscutele și foarte apreciatele simigierii din Constanța, de la Autogara Sud sau din Tomis Nord. Nu exista loc mai bun și mai fain de unde să îți aprovizionezi tolba la prima oră a dimineții cu strașnicii covrigi. Și, odată ce cumpărai primii covrigi, rămâneai client fidel. Totodată, deveneai fidel și atmosferei acelui du-te-vino frenetic local, peisajului colorat, specific oriental, înmiresmat de briza Mării Negre și de aburul învăluitoare al apetisanților covrigi. Puteai asista la momente haioase, ca de exemplu cel al unui conductor de tren, numit prozaic „nașul”, ce și-a pierdut trenul așteptând cuminte la rând să iasă o nouă serie de covrigi. În zadar se lamenta timid din când în

când: “Pierd trenul, pierd trenul!”. Nu departe a fost momentul când s-a auzit strigând „Am pierdut trenul!” și, totuși, nu și-a abandonat porția lui de covrigi. Înțelegând această pasiune, un binevoitor l-a condus cu mașina până la Medgidia unde, fericit, „nașul” a reușit să prindă trenul.

De atunci, au apărut mai multe variante după rețete împrumutate sau inventate, dar nici una dintre acestea nu va putea reda gustul unic al covrigilor românești. Astăzi, după 20 de ani, tânăra din poveste vă cântă cu nostalgie: „Foaie verde sălcioară / Ce buni erau covrigii odinioară...”

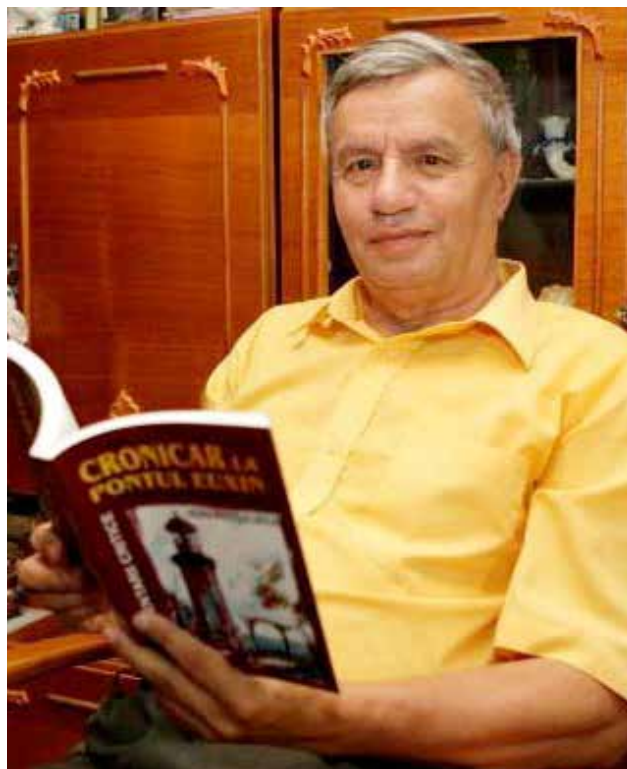
In memoriam Ion Roșioru

Sub cupola Poeziei

Marina CUȘA

Mă aflu cu onoare printre cei puțini aleși, cărora poetul, criticul, romancierul Ion Roșioru le-a dat șansa de a-i citi noul volum de versuri *Sub cupola unei lacrimi*, aflat încă sub tipar la prestigioasa editură Ex Ponto. Am primit cartea cu presentimentul unui regal artistic, devenit la scurt timp o certitudine.

În cele două sute de pagini, *Sub cupola unei lacrimi* conține minunate poezii de dragoste, domeniu în care Ion Roșioru a reputat impresionante victorii estetice și în trecut. Spațiul imaginar reface piesă cu piesă un întreg roman de iubire, din care nu lipsesc dorul, așteptarea, întâlnirea, visul tulburător, gelozia, epistola, tăcerea și mai ales bucuria regăsită a intimității, pe care poetul se pricepe să o evoce ca nimeni altul. În prezența iubitei, eul liric, în opoziție cu alți mari omologi, se manifestă liber și plinar, străin oricăror inhibiții, într-unele din cele mai reușite și personale versuri, din care exemplificăm: „Mai pune doi butuci în sobă și hai să stăm alături goi/ În chilioara mea în care mireasma de gutui e-n toi!// Căușul palmei să mi-l umple de-a valma sânii tăi rotunzi/ Și-n lava

sângelui albastru, prințesa mea, să mă scufunzi!
// Din când în când, cu vinul roșu din căni de lut
să dăm noroc,/ Să ne-mbățăm de noi, iubito, să
nu ne mai trezim deloc!// Oglinda numai să ne-
absoarbă în ochiul ei pe veci închis:// Să nu mai
evadăm din toamnă, să nu mai evadăm din vis”.
(p.41)

Însă chiar dacă instanța feminină a cărții este o prezență fizică tulburătoare, lectura atentă sesizează unele aluzii la natura ei părelnică, de ideal rămas etern „sub cupola unei lacrimi”, după cum spune și titlul lucrării. Mai mult decât o femeie, iubita evocată este o idee, un prag al transcenderii, poate însăși Poezia, fără de care eul vorbitor nu-și legitimează destinul. Așa încât, toate poemele cărții pot fi descifrate și drept piese „ars poetica”, instantanee dintr-o lungă căutare de sine prin arta cuvântului, în care triumful presupune cu necesitate lacrima, după cum bine am învățat din legenda meșterului Manole.

Cititorul acestei cărți se va simți bucuros și împlinit, textul oferindu-i ce are el nevoie. Și aceasta pentru că Ion Roșioru scrie o poezie „cu gust”, „cu miros”, „cu văz”, cu nuci, gutui, otavă, pomii din grădină, cântecul păsărilor. Cadrul (semi)rural ne potolește foamea de natură, din lumea noastră tot mai abstractă și mai tehnicizată.

Având o cultură poetică dintre cele mai sofisticate, Ion Roșioru alege să se plaseze într-un „neotraditionalism” ce-și află rădăcinile în creația lui Coșbuc și Goga. Perspectiva de ansamblu asupra vieții duce în mod firesc la o seninătate comprehensivă, iar marile dureri se dizolvă în cânt. Poetul este Orfeu în căutarea lui Euridice-Poezia, cea care „Acoperă totul, crede totul, nădăjduiește totul, suferă totul...” Sunetul lacrimii se stinge în muzica egală a elidelor, într-o frazare poetică impecabilă.

Personalități

Ion Lahovary

Gelu CULICEA

Născut la 25 ianuarie 1844 (decedat la 14 iunie 1915), în familia lui Nicolae și Eufrosina Lahovary. A mai avut două surori și patru frați, dintre care amintim pe Alexandru și Iacob Lahovary. A făcut studii juridice la Paris, iar după întoarcerea în țară a profesat ca avocat, apoi politician, membru al Partidului Conservator, din 1874. Între anii 1892 și 1895 a fost ministru plenipotențiar la Paris, iar între 1899 și 1900 a fost ministru de externe în cabinetul G.Gr. Cantacuzino. Senator și Președinte al Senatului.¹ „Albumul Dobrogean” din 1911 îl menționează ca pe o personalitate marcantă și care a dat dovadă de sentimente patriotice în special pentru dobrogeni, interesându-se îndeaproape de soarta și nevoile lor. „Acesta a oferit 250 de

ha de teren la Mamaia „comunei Constanța. Totodată, în timpul ministeriatului său s-au executat lucrările „pentru despotmolia rului Dunavăț care s-a legat cu lacul Razelm, dând astfel țării o nouă sursă de bogăție în producția peștelui”.

Tot Ion Lahovari este și autorul lucrării „Progresele Dobrogei de la anexare până astăzi”, 1878-1906,² unde face o scurtă prezentare a situației Dobrogei după anul 1878. Astfel, cu prilejul manifestărilor desfășurate în țară în „cursul celor 40 de ani de domnie a MS Regelui Carol lasă să se pună în evidență și progresele pe care le-a realizat în special Dobrogea în intervalul de 28 de ani de când a intrat sub stăpânirea României. Principalii factori ai progresului unei țări sunt: populațiunea, producția agricolă și

¹ C.Diaconovici, Enciclopedia română, vol.3, 1904, Editura W. Krafft.

² București, Stabilimentul de Arte Grafice Albert Baer, 1907

industrială, comerțul, căile de comunicație, finanțele și instrucțiunea publică. Progresele Dobrogei apar în modul acesta în toate direcțiunile. Ele sunt cu atât mai îmbucurătoare cu cât intervalul de timp fiind relativ scurt, dezvoltarea factorilor economici s-a făcut repede și cu multă intensitate”. Sunt menționate realizări precum podul de peste Dunăre, modernizarea portului Constanța, îmbunătățirea căii ferate Cernavoda-Constanța, înzestrarea provinciei cu drumuri și șosele. Ion Lahovari va prezenta și faptul că statul român va urmări și se va preocupa și de starea socială a populației, să asigure o legislație pentru o bună administrare, o justiție corectă și siguranța proprietății. Totodată, spune autorul, „era cu neputință în această epocă de înflorire a Dobrogei să nu progreseze și învățământul public căruia i s-a dat o importanță deosebită, populațiunea școlară primară crescând de la 3100 de elevi, în 1880, la 19531 în 1905. A crescut și numărul locuitorilor, de la 147000, în 1880, la 267808 în 1905. Extinderea suprafețelor cultivate de la 240000 ha, în 1885, la 608000 ha, în 1905, a dus la creșterea producției agricole, iar pe linia ferată Cernavodă-Constanța volumul de mărfuri a crescut de la 79000 tone la 327000 tone în 1905”.

Foto: Cristian MANOLACHE

Atelier în culori! Expoziție de artă vizuală

Ana Maria ȘTEFAN

„Atelier în culori”, este numele expoziției de pictură, organizată de Centrul Cultural Județean Constanța „Teodor T. Burada”, catedra Arte Vizuale, expozanții fiind elevii claselor de pictură.

Expoziția „Atelier în culori” este dedicată sărbătorilor de iarnă și va avea loc în perioada 15 decembrie 2021 – 15 ianuarie 2022, la Centrul Multifuncțional Educativ pentru Tineret „Jean Constantin”. Acest demers cultural reprezintă rodul unei munci asidue, condusă cu pasiune de experții din cadrul catedrei Arte Vizuale: Ana-Maria Ceară, Florentin Sîrbu și Ovidiu Felipov.

Expozanții sunt cursanți ai cursurilor de pictură ai Centrului Cultural Județean Constanța „Teodor T. Burada”, ce durează trei ani și oferă competențe artistice.

Florentin Sîrbu, artist cunoscut și expert în cadrul Secției Cultural-Educative, catedra Arte Vizuale, afirmă că: „Din primele ore de pictură ne-am propus să aducem arta în fața oamenilor, să dezvăluim secretele ei și să creăm o atmosferă relaxantă de lucru. De la inițierea în tainele desenului și până la magia amestecului culorilor, ședințele noastre de creativitate sunt diverse și interesante.”

Dintre expozanți fac parte: Elena Stănescu, Mariana Iorguș, Nemeș Anișoara, Melis Gabriel, Călin Marilena, Speriatu Lenuța, Kessler Iuliana, Enache Mariana, Gurei Ilinca, Irimescu Corina, Șandru Simona, Mădălina Ciupav, Grosu Gabriel, Bădulescu Mara, Grigore Ecaterina, Vlăsceanu Evelina.

Accesul la expoziție se face prin prezentarea unui certificat COVID valid care să ateste vaccinarea sau o dovadă a trecerii prin boală (perioada cuprinsă între a 15-a zi și a 180-a zi ulterioară confirmării infectării cu SARS-CoV-2). Purtarea măștii de protecție este obligatorie. Intrarea este liberă.

Premii pentru micii artiști

Recent, clasa de DANS coordonată de prof. Adriana Hoidrag a participat la BLACK SWAN DANCE COMPETITION, 2021 de unde s-au întors cu mai multe premii:

- Irina Cocos & Sara Păltinișanu, duo d. Modern, 8 - 9 ani - locul I.
- Claudia Buică & Ioana Oprișan, duo dans modern, 10 - 11 ani, locul I.
- „Style dance”, d. modern formație, 8 - 9 ani, - locul I.
- „Style dance jr.” Dans modern formație, 5 - 7 ani, locul I.
- Ioana Diță, dans contemporan, locul ii, street dance, locul II.
- „Trio angels” (Andreea Cucu, Iulia Răcială, Diana Cucu), dans contemporan, locul II.
- Claudia buică, solo d. Contemporan, locul II.
- Ioana oprișan, Solo street dance, locul II.

Iată, vin colindători!

În această lună, Centrul Cultural Județean Constanța „Teodor T. Burada”, a organizat proiectul cultural – artistic „Iată, vin colindători!” Spectacolul a avut loc la Centrul Multifuncțional Educativ pentru Tineret „Jean Constantin.” Spectacolul a adus în atenția publicului constănțean cântece, colinde și obiceiuri tradiționale asociate sărbătorilor de Crăciun și Anul Nou, într-o împletire armonioasă de contemporan și tradițional.

Programul spectacolului a fost susținut de Grupul Vocal „Giocoso”, constituit din cursanții clasei de canto muzică ușoară sub atenta coordonare a profesoarei Rodica Iftime și de cursanții clasei de canto muzică populară, sub pregătirea doamnei profesor Elena Plătică, din cadrul Centrului Cultural Județean Constanța „Teodor T. Burada”. Tot în cadrul acestui eveniment au susținut reprezentații artistice și grupuri de colindători/ ansambluri din țară, după cum urmează: Ansamblul Artistic Profesionist “Baladele Deltei” Tulcea, Grupul de colindători “La Lină Fântână” – Brăila, Grupul de colindători “Glasul Străbunilor” – comuna Jijila, Tulcea.

Constănțenii s-au bucurat de aproximativ două ore de colinde și tradiții ce par a fi uitate, iar artiștii s-au bucurat de bine meritatele aplauze.

E vremea colindelor...

Luna Decembrie aduce multe bucurii, dar și provocări pentru cursanții Centrului Cultural Județean Constanța „Teodor T. Burada”, care și-au dat întâlnire cu publicul pentru a-și arăta bagajul cumulat în primul semestru.

Astfel, sâmbătă 11 decembrie, a avut loc un recital intitulat sugestiv „E vremea colindelor...”, la care au participat cursanții claselor de Canto muzică ușoară și pian, sub pregătirea profesorilor Rodica Iftime și Vadim Iftime.

Sala Centrului Cultural Județean Constanța „Teodor T. Burada” s-a umplut din nou de zâmbete și clinchete de zurgălăi, într-o împletire armonioasă a versurilor și a clapelor de pian. De această dată, ne-a adus în dar recitalul „Povești de iarnă”, la care au participat elevii claselor de actorie, pregătiți de prof. Ana-Maria Ștefan și elevii claselor de pian, sub pregătirea profesoarei Georgiana Costea.

Theodor Rădulescu, profesor în cadrul Centrului Cultural Județean Constanța „Teodor T. Burada”, catedra CANTO, muzică ușoară este totodată fondatorul renumitului Festival Internațional de Interpretare Corală „I. D. Chirescu” ajuns anul acesta la cea de-a XXXX-a ediție.

Vreme de 18 ani, Theodor Rădulescu a fost și dirijorul corului, timp în care a abordat un repertoriu variat atât din literatura muzicală a compozitorilor români clasici și contemporani dar și piese din repertoriu străin.

„Timp de 18 ani, cât am stat la pupitrul corului, turneele au fost multe: am dat concerte la Saint Sebastien și Nante, în Franța, la Kardita și Atena, în Grecia, la Munchen în Germania, dar și la Festivalurile de profil din țară,” își amintește Teo Rădulescu.

Amintim că Festivalul a fost înființat la 23 noiembrie 1980, iar cel care a inaugurat deschiderea a fost nimeni altul decât maestrul D.D. Botez.

De aceea, cu prilejul sărbătoririi a 40 de ani de la fondarea Festivalului, alături de maestrul Dragoș Alexandrescu, maestrul Iovan Miclea și maestrul Romașcanu, Theodor Rădulescu, profesor de canto muzică ușoară în cadrul Centrului Cultural Județean Constanța „Teodor T. Burada”, a fost distins cu Diplomă de Excelență. Diploma i-a fost acordată de către Asociația Națională Corală din România, pentru calitatea sa de inițiator, promotor al Festivalului și pentru întreaga activitate de promovare a artei corale cernavodene.

„În fotografia de grup de la inaugurare, veți vedea un personaj anacronic cu motivul întâlnirii noastre. E vorba de marele jazz-man Jony Răducanu. La sfârșitul ceremoniei l-am întrebat de ce a venit pentru că genul de muzică pe care îl slujește nu are legătură cu muzica corală. Atunci mi-a spus: nici nu-ți imaginezi ce legătură e între jazz și ansamblu vocal. O să realizezi mai târziu legătura . Și așa a fost!” evocă cu nostalgie Teo Rădulescu.

Fotografii din 1980 – la inaugurarea Festivalului

Maestrul D.D.Botez la momentul inaugural

Festivalul Internațional de Muzică Corală „I. D. Chirescu” Cernavodă

Sorina POPA

Capitala muzicii corale românești se mută, în prag de sărbători, la Cernavodă! Deși trăim vremuri triste de pandemie, Primăria Orașului Cernavodă sărbătorește patru decenii de la înființarea „Festivalului Internațional de Muzică Corală I.D.Chirescu”. Șapte ansambluri corale, din țară și alți invitați de seamă, s-au reunit la Biserica „Sfinții Împărați Constantin și Elena” din Cernavodă, pentru a participa la această ediție aniversară, interpretând partituri din repertoriul coral românesc, dar și colinde dedicate Crăciunului. Deși deține o tradiție locală, luând naștere în urmă cu patruzeci de ani de ani, în memoria marelui dirijor și compozitor Ioan Dumitru Chirescu, manifestarea artistică reușește, odată cu fiecare ediție, să aducă bucurie în sufletele cernavodenilor, dar și un mare aport în creșterea și valorificarea culturii locale. În acest an, evenimentul căpătă o mai mare strălucire, fiind o ediție aniversară, dedicată memoriei

compozitorului I.D.Chirescu (1889-1980).

Un om care cântă este un om bun. Un om care cântă bine este un om fericit și care îi face fericiți pe ceilalți. Corul, cântând, este o stare de grație și fericire a celor care cântă și a celor care îi ascultă și cu care intră într-o sublimă rezonanță. La noi, în Cernavodă, timp de două zile, suntem împreună coriști, juriu și spectatori, adică cei care mai iubesc încă acest minunat gen de muzicăeste mesajul Administrației Publice Locale, menit să îi invite toți iubitorii de muzică să petreacă două zile de armonie alături de artiști de pretutindeni.

Ca și în celelalte ediții, festivalul s-a desfășurat pe parcursul a două secțiuni:

- LAICĂ și RELIGIOASĂ găzduite de Biserica „Sfinții Împărați Constantin și Elena”, edificiu istoric, ctitorit chiar de tatăl marelui compozitor, părintele Dimitrie D. Chirescu, fondatorul primei școli în limba română din Dobrogea, care a reunit

următoarele ansambluri corale:

- Corul de cameră "I.D. CHIRESCU" - Cernavodă
- Dirijor: Manuel Bălănică;
- Grupul vocal "ANATOLY" Braşov;
 - Corul "PREOT ION IONESCU" - Topoloveni
- Dirijor: Prof. Preot Ion Isăroiu;
- Corala bărbătească ortodoxă "ARMONIA" - Arhiepiscopia Tomisului- Dirijor: Arhidiacon Drd. Iulian Dumitru;
 - Corala Camerală "MUZICOR" - Ploieşti- Dirijor: Cornel Mutu;
 - Corala de cameră "Pastorala" - Focşani, Dirijor: Dumitru Săndulachi;
 - Corul mixt "TRISON" - Brăila - Dirijori: Prof. Marcica Lupu şi Prof. Ştefan Lupu.

Alături de ansamblurile corale participante, sunt invitate personalităţi marcante ale muzicii corale româneşti, reunite pentru a forma juriul de onoare al festivalului: prof. Alina Pârvulescu – secretar general al Asociaţiei Naţionale Corale din România, prof. Valeria Rădulescu – preşedintele Corului N. Oancea al Casei Corpului Didactic Bucureşti, Teodor Rădulescu - prof. la Centrul Cultural Judeţean Constanţa, membru fondator

al Festivalului I.D. Chirescu, Ioan Pelearcă - profesor de muzică, dirijor şi compozitor, Daniela Roxana Gibescu, doctor etnomuzicolog, reprezentant al companiei ELECTRECORD, Laura Mânzat, compozitor şi producător muzical, prof. univ. dr. Ciprian Țuțu, lector univ. şi dirijor al Corului Academic Radio, Tănase Garciu, profesor de muzică, dirijor al Orchestrei Colegiului de Arte "Regina Maria" Constanţa, Bulent Halvasi, profesor doctor la Universitatea din Marmara, Turcia şi dirijor al Corului Polifonic de Tineret Radio-Istanbul.

Atracţia ediţiei a rămas ansamblul coral cernavodean "I.D. Chirescu", care se bucură de aproape treisprezece decenii de existenţă, înfiinţat de către preotul şi învăţătorul Dimitrie Chirescu, slujitor în oraşul Cernavodă, ctitor al primei şcoli româneşti din localitate, patriot înflăcărat şi ambasador al românismului în vechea provincie dintre Dunăre şi Marea Neagră, aflată sub stăpânire otomană. Prima prestaţie artistică a ansamblului a avut loc în cadrul inaugurării Podului de peste Dunăre "Carol I", la care a fost prezent MS Regele Carol I.

Holbein și Dostoievski

Margareta DONOS, Elveția

situat la hotarul cu Franța și Germania, deschisă în iulie și care continuă până la sfârșitul lui ianuarie 2022, constituie un sprijin excepțional pentru starea nedumeririi generale și a sentimentului de frică.

Ne punem desigur întrebarea firească: Ce este comun între un mare pictor german din secolul XV și un scriitor rus din secolul XIX? Primul răspuns: ambii sunt foarte cunoscuți și apreciați în domeniile respective. Al doilea: aniversarea a 200 de ani de la nașterea scriitorului și 500 de ani ai picturii cu titlul „Hristos mort în mormânt» sau „Trupul mort al lui Hristos în mormânt”. Și încă un răspuns, poate cel mai adecvat: impresia profundă exercitată de acest tablou asupra scriitorului și a operei lui – de la care a și pornit expoziția, conferindu-i formă și conținut neobișnuit.

Merită să te deplasezi la expoziția „Holbein și Dostoievski” din mai multe motive. Dostoievski a vizitat Elveția în 1862, a locuit aici în 1863, apoi în 1867-68. Ultima ședere a fost cea mai apăsătoare și dureroasă pentru scriitor, deoarece aici, la Geneva, s-a născut și a murit, la doar trei luni, prima fiică a lui. Pentru a-și regăsi refugiul sufletească scriitorul

Trăim al doilea an de pandemie, al doilea an de stare îngrijorătoare, dominată de imprevizibil. Sentimentul de frică generalizată, fără să vrem, ne duce la literatură și la artă, în căutare de alinare a sufletului, dar și în speranța că vom găsi o cheie pentru a înțelege prezentul.

Expoziția intitulată „Holbein și Dostoievski” de la Kunstmuseum din orașul elvețian Basel,

s-a deplasat la Basel, în căutarea tabloului lui Hans Holbein, care era deja proprietatea Muzeului de Artă. Atunci tabloul dat era expus pe același perete, combinat cu multe alte picturi religioase. În expoziția actuală tabloul ocupă singur tot peretele, regăsindu-se doar în compania romanului „Idiotul», căci cea mai mare parte a cărții a fost scrisă în Elveția. Soția

scriitorului povestește în memoriile sale că Dostoievski a rămas subjugat de această pânză, stând în fața tabloului zeci de minute în șir, fără să se miște și fără să schițeze o mișcare pe față. La un moment dat ea a observat că efectul era așa de puternic încât pe fața lui „Feodor începuse să apară acele semne” care anunțau o criză de epilepsie de care suferea deseori. Criza a fost evitată prin îndepărtarea de tabloul lui Holbein, dar efectul produs de „Trupul mort a lui Hristos în mormânt” va reapărea în mai multe scrieri și îndeosebi în romanul „Idiotul”.

Dostoievski este cunoscut în lumea întreagă pentru descrierea unduirilor sufletului rusesc și a singurătății omului în fața destinului. După patru ani de surghiun în Siberia (1850-1854) și alți patru ani de supraviețuire printre suflete pierdute și în condiții de viață de neimaginat (care nici „condiții” nu puteau fi numite), marele scriitor rus, sub imperiul acestor drame și tragedii, scrie în anii 1861-1862 „Amintiri din casa morților”. La puțin timp după „ocnă” și exilul din societate, însoțit de pedeapsa aspră – el ajunge în fața tabloului și, deci, în fața lui Hristos coborât de pe cruce.

„Trupul mort a lui Hristos în mormânt” a fost pictat exact cinci secole în urmă. Poziția corpului extrem de slăbit, cu rănilor sângerânde și expresia feței crispate sunt atât de puternic redată de pictor, încât pe parcursul secolelor, numeroși specialiști de artă au tot studiat istoria acestei creații, încercând să dezavuiereze misterele ei. Desigur, tabloul a fost și va fi un subiect controversat și nu doar pentru biserica ortodoxă. În acea epocă nici un pictor nu și-ar fi permis să picteze trupul lui Hristos în poziție orizontală în mormântul, văzut ca o nișă în perete. Asta a fost posibil doar după îndelungi discuții în cele mai înalte structuri ecleziastice. Explicațiile de

la expoziție sugerează colaborarea strânsă la acest capitol între Bonifacius Amerbach, care a comandat tabloul, și Érasmus de Rotterdam – teolog, umanist și erudit neerlandez.

Adevărul este că în fața acestui tablou omul rămâne stupefiat de trupul fragil și torturat, de expresia feței lui Hristos, care parcă mai suferă încă. Oricine ajunge în fața tabloului rămâne minute la rând, cum ar rămâne în fața destinului propriu, ca un corp plin de răni ascunse.

Fiodor Dostoievski, ajuns în fața tabloului, s-a pomenit dintr-o dată în Siberia, în romanul singurătății omenești și în tulburarea sufletului propriu, dar și cel al societății ruse de la acea epocă. Acest sentiment al înstrăinării, al singurătății nu l-a părăsit niciodată. Mereu s-a frământat să înțeleagă de ce omul este așa cum este, cum ar putea să devină mai bun, mai înțelept, și ce ar putea face pentru cel de alături. Dostoievski a suferit alături de suferința inumană a deportaților și imaginea lui Hristos coborât de pe cruce, adică după o suferință enormă, nu l-a părăsit chiar dacă l-a speriat. Imaginea trupului lui Hristos ne scufundă și pe noi în reflecție profundă, ne îndeamnă să ne întrebăm și să întrebăm, să căutăm răspunsuri adecvate și să fim mai buni și mai înțelepți.

În pragul sărbătorilor de Crăciun ne vom bucura de nașterea lui Hristos, vom împărtăși bucurii celor din jur și ne vom pune întrebări, la care ne îndeamnă și această expoziție deosebită. Poate unii vor reveni la „Amintiri din casa morților” ori în traducere literară „Însemnări din casa morților”, alții vor citi „Idiotul” cu referințele la pictura excepțională a lui Hans Holbein...

Sper că vom trece prin încercarea destinului cu mai multă înțelepciune în perioada incertă a pandemiei mondiale Covid 19.

Foto: Iulia PANĂ

Sfântul Ierarh Nicolae

Ierarhul Nicolae este unul din cei mai îndrăgiți sfinți ai Bisericii, prăznuit pe data de 6 decembrie. Popularitatea de care se bucură se datorează și generozității sale față de cei săraci și nevoiași. S-a născut în anul 270 în părțile Lichiei, cetatea Patara din Asia Mică, părinții lui fiind Teofan și Nona. Rămas orfan, Sfântul Nicolae a fost crescut și educat de unchiul său, Nicolae, episcop al cetății. A trăit pe vremea împăraților Dioclețian și Maximian (284 – 305 d.Hr.), fiind, încă din tinerețe, un adevărat „ucenic al lui Hristos”, iubind virtutea și ostenindu-se în slujirea aproapelui. A fost hirotonit episcop al cetății Mira din Lichia. A fost prigonit și întemnițat în timpul persecuțiilor anticreștine ordonate de împărații romani și eliberat odată cu edictul de la Milan (313) semnat de împăratul Constantin cel Mare. Alături de alți ierarhi, a participat la Sinodul I ecumenic, de la Niceea, unde a combătut erezia lui Arie.

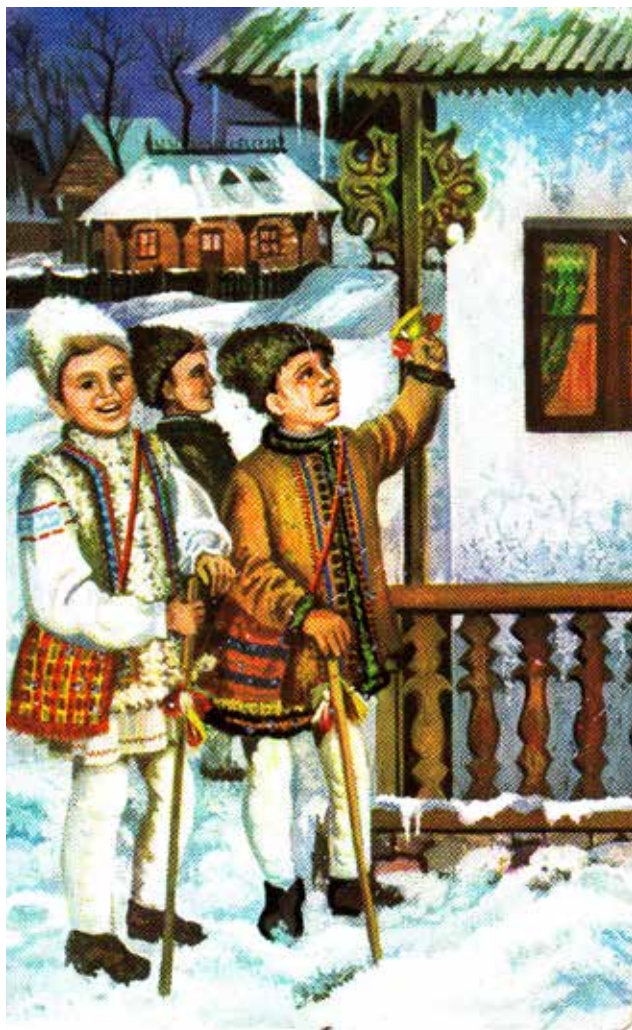
Tradiția păstrează pomenirea unor fapte minunate săvârșite de Sfântul Nicolae, printre care: salvarea de la moarte a trei bărbați condamnați fără vină de un oarecare slujbaș imperial, arătându-se acestuia în vis și spunându-i despre nevinovăția acestora. Alte fapte minunate amintesc de: salvarea de la naufragiu a unor marinari (devenind protectorul celor care fac comerț pe mare), ajutorul dat celor din Mira pe timpul foametei și distrugerea templului zeiței Diana.

Viața sfântului se leagă și de ajutorul pe care l-a adus unei familii sărace, aflate în mare cumpănă. Trei surori, fetele unui sărac, nu se puteau căsători datorită situației financiare precare. Când fata cea mare trebuia să se mărite, Episcopul Nicolae a lăsat noaptea, la ușa casei, un săculeț cu aur. La fel a făcut și când a venit vremea căsătoriei celei mijlocii. La cea mică, tatăl a stat de pază pentru a afla cine este binefăcătorul. Noaptea, părintele fetelor l-a văzut pe ierarhul Nicolae care lăsa săculețul cu aur.

Din anul 1087, moaștele sale se află în orașul Bari din sudul Italiei. La români, de ziua Sfântului Nicolae există obiceiul împărțirii de daruri copiilor, urmându-se astfel exemplul dărnicii și milosteniei sfântului.

Numele Nicolae înseamnă „biruitor de popor”.

Colind de Sfântul Nicolae

*Bucură-te, Nicolae Sfinte,
Celor lipsiți, îndurate părinte,
Îndreptător de credință,
Ajutor la neputință:
Sfinte Nicolae, Sfinte Nicolae.
Tu ești lumina văduvelor,
Apărătorul săracilor,
Cuvioase îndurate,
Înțelepte minunate,
Sfinte Nicolae, Sfinte Nicolae.
Mira Sfinte bine te cinstește:
Minunile tale le slăvește.
Niceea te preamărește
La tot neamul te vestește,
Sfinte Nicolae, Sfinte Nicolae.*

Sfânta Filofteia

A trăit în secolul al XIII, în cetatea Târnovo din Bulgaria. Din copilărie obișnuia să meargă la biserică și să le dăruiască celor săraci hainele ei și o parte din mâncarea pe care i-o ducea la câmp tatălui. Acest obicei și ura mamei vitrege au atras ocări și bătăi din partea tatălui. La un moment dat, părintele a aruncat asupra fetei cu un topor, provocându-i moartea. Sfânta a făcut minuni și, imediat după moarte, trupul său neputând fi mutat din loc. Episcopul a rostit nume de cetăți, mănăstiri și biserici; doar când a pronunțat numele bisericii domnești din Argeș, trupul a putut fi ridicat, înțelegându-se prin aceasta că voința sfintei este să ajungă aici. Din anul 1517, când Neagoe Basarab a ctitorit mănăstirea Curtea de Argeș, trupul Sfintei Filofteia a fost mutat aici, rămânând până în zilele noastre.

În anul 1909, după o secetă de o lună și jumătate, o delegație de la mănăstirea Curtea de Argeș a adus spre închinare moaștele Sfintei Filofteia la Medgidia și Constanța. După Sfânta Liturghie oficiată la Catedrala din Constanța s-a mers în procesiune în locul numit „La plantații (vii)” unde preoții, împreună cu mii de credincioși elevii, profesorii din oraș și autoritățile locale s-au rugat pentru venirea ploii, așa cum relatează ziarul „Conservatorul Constantei”.

Sfântul Ignatie

Sfântul Ignatie Teoforul este pomenit de Biserica Ortodoxă pe 20 decembrie. A trăit pe vremea împăratului Traian, fiind ucenic al Sf. Evanghelist Ioan. A fost hirotonit episcop al cetății Antiohia din Siria. În al zecelea an de domnie al lui Traian, Sfântul a fost întemnițat, pentru propovăduirea sa, și condamnat să fie dus la Roma unde urma să fie omorât, după îndelungi chinuri, la serbările organizate în cinstea victoriei lui Traian împotriva dacilor. Pe drumul spre Roma, cu lanțurile la mâini, a scris câteva epistole adresate bisericilor din cetățile: Smirna, Filadelfia, Efes, Tralles și Magnezia. În epistola către romani și-a consemnat ultima dorință: „Sunt grâul lui Dumnezeu. Lăsați-mă să fiu măcinat de dinții fiarelor, ca să mă fac pâine neprihănită lui Hristos”. A murit pe 20 decembrie 107, în circul de la Roma. A fost numit de creștini Teoforul („Purtătorul de Dumnezeu”).

O tradiție spune că Sf. Ignatie ar fi fost copilul pe care Hristos l-a luat în brațe și l-a arătat apostolilor, îndemnându-i să fie nevinovați asemenea pruncilor.

În timpul regelui Irod a fost dată poruncă să se înscrie toată lumea. Pentru recensământ, fiecare locuitor trebuia să meargă în cetatea sa. Cum Iosif era din Betleem, dar împreună cu Maria, se mutase în Nazaret, au plecat spre cetatea lui David, Betleem, locul unde trebuia să se nască „Conducătorul care va paște pe poporul Meu Israel” (Matei II, 6). Pe când erau în cetate, Fecioarei Maria i-a venit vremea să nască. N-au găsit loc de găzduire, așa că „a născut pe Fiul Său, Cel Unul-Născut și L-a înfășat și L-a culcat în iesle” (Luca II, 7). S-a născut nu în casă făcută de mână omenească, ci într-o peșteră din câmp, unde păstorii făceau de strajă împrejurul turmelor. Păstorii au fost primii care au aflat de nașterea Domnului, lor li s-a arătat îngerul și le-a vestit marea bucurie, iar ca semn, le-a spus: „Veți găsi un prunc înfășat, culcat în iesle” (Luca II, 12), apoi a venit mulțime de îngeri care dădea slavă lui Dumnezeu. Păstorii au venit în grabă la peșteră, i-au găsit pe Iosif și Maria, împreună cu Pruncul, și au mărturisit descoperirea pe care o primiseră de la solul ceresc.

Magii, înțelepți din Răsărit, au venit în Ierusalim călăuziți de o stea, pentru a se închina regelui iudeilor. Irod, aflând de nașterea unui conducător, a dat poruncă să fie omorâți toți pruncii mai mici de doi ani. Sfânta Scriptură nu consemnează numărul și numele magilor, dar se presupune că au fost trei (Melchior, Baltazar și Gașpar), după numărul darurilor aduse: aur, smirnă și tămâie. Acestea nu au fost alese la întâmplare, ci au o semnificație: aurul înseamnă că Pruncul va fi Împărat, tămâia preînchipuie lucrarea de Arhiereu care se aduce pe Sine jertfă, iar smirna amintește de moartea și de Învierea Sa.

Pentru a nu fi omorât Pruncul de soldați, la porunca divină, Iosif și Maria L-au luat și au plecat în grabă în Egipt, unde au rămas până la moartea lui Irod.

Minunea din ieslea Betleemului a descoperit nu doar iubirea lui Dumnezeu, cea nemărginită, ci și legătura ființială, prin Fiul întrupat, cu întreaga creație. Fiul lui Dumnezeu a venit în lume întru ale Sale, iar prin El se restaurează întreaga făptură.

„Din an în an sosesc mereu...”

Colindele, aceste nestemate ale neamului românesc, trezesc în sufletele noastre dorul de ancestral, nostalgia purității, a copilăriei. Cine oare nu așteaptă tăierea porcului pentru a-l „încăleca” sau zorii dimineții de Ajun, când, după o lungă noapte de așteptare, ne reîntâlneam vecinii, colegii, și, împreună, înfruntam gerul și vântul mergând din poartă în poartă cu „Bună dimineața la Moș Ajun”? Atunci, în inocența specifică vârstei, nu realizăm că nu mai eram niște simpli copii, ci continuatori ai moșilor și strămoșilor noștri, împlinindu-ne misiunea de propovăduitori ai credinței. În inocența vârstei, transmitem, prin cuvânt și melodie, tratate întregi de teologie, nu fără emoție și bucurie, cea mai veche formă de cult. Nu conta că nasul era roșu, iar mâinile și picioarele degerate, noi băteam din poartă-n poartă, întrebându-ne gazdele dacă primesc colinda noastră, adică, dacă primesc învățătura despre Iisus Hristos, Cel care se naște acum pe pământ. Invariabilul răspuns, „primim” este o primă formă de mărturisire de credință.

De când există colindele?

Obiceiul colindatului îl păstrăm de la romani. Primele sărbători de iarnă sunt Brumaliile, care se contopesc cu Saturnaliile, Dyonisiacele, Opaliile ș.a. Cele mai așteptate erau cele închinat lui Ianus, Kalendae Ianuarii sau Calende lui Ianus. Ianus era venerat drept creator al universului și personificare divină a oricărui început și sfârșit. Literalmente, Ianus, s-ar traduce prin „Mergătorul” sau faptul de a trece de la o stare și de la o formă la alta. Ianus era un zeu cu două fețe, identice, una privea spre înapoi și cealaltă spre înainte, ceea ce sugerează continuitatea. Pentru romani, Ianus era asigurarea că soarele apare și după cea mai lungă noapte, iar lumea va continua să existe. Trecerea dintre ani era marcată prin cadouri făcute celor dragi. În timpul Calendelor lui Ianus, copiii romanilor mergeau din casă în casă și cântau imne. Saturnaliile, Calende lui Ianuar și Natalis Solis Invicti sunt sărbători peste care s-a suprapus praznicul Nașterii Domnului.

Sărbătoarea lui Mithra, zeul soarelui, de origine persană, a prins rădăcini puternice în Imperiul roman de Răsărit, mai ales în Dacia secolului III d. Hr., fiind cel mai puternic curent religios. Afirmatia pare a fi confirmată de colindul „Nașterea lui Hristos din piatră”: „Șade Maica-n genunchiată, ca să nască fiu de piatră/Fiu de piatră s-a născut”.

În timpul domniei împăratului Aurelian, sărbătoarea „Natalis Solis Invicti” a fost fixată, în calendarul roman, în ziua de 25 decembrie, dată care a fost preluată de Creștinism. Între Creștinism și cultul lui Mithra s-a dat o luptă acerbă, în care a învins credința în Dumnezeu.

Colindele care au răzbătut vremea și s-au păstrat, până în zilele noastre, amintesc de Sfântul Andrei, care „ne face tolba grasă”, sau de Traian.

Colindele religioase alcătuiesc primele pagini de istorie creștină, scrise nu pe coală de hârtie sau pe piatră, ci în sufletele oamenilor.

*Cărți poștale
circulate în anii 50-60*

Colinde, colinde...

Pregătirile pentru întâmpinarea Crăciunului încep, de regulă, odată cu Postul Nașterii Domnului, dacă nu, cel târziu, în primele zile ale lui decembrie. Se constituie cetele de copii, de flăcăi și de bărbați. După primirea binecuvântării dată de preotul satului, sub atenta supraveghere a vătafului, încep repetițiile, care se desfășoară, rând pe rând, în casa fiecărui membru al cetei.

Colindatul propriu-zis începe în dimineața zilei de 24 decembrie, când prichindeii pornesc cu „Bună dimineața”. Tot ei, în seara Ajunului, după ce au împodobit Pomul de Crăciun, pleacă pe ulițele satului să vestească Nașterea Domnului. Obosiți și înghețați, după ce noaptea îi adună în jurul sobei, pornesc cetele de flăcăi și de bărbați, conduse de vătaf. Aceștia, călăuziți de lumina stelelor și a lunii, colindă până-n dimineața Crăciunului.

Odată primiți în casă, colindătorii își selectează colindul în funcție de situația socială a gazdelor: casa de gospodari bogați, casa de tineri gospodari, casa de tineri căsătoriți, casa de tineri cu copii mici, casa cu feciori, casa cu fete mici, casa cu fete de măritat, casa în doliu...

Colinda, odată primită, trebuia răsplătită. Gospodarul îi cinstea cu țuică fiartă sau un pahar cu vin, iar gazda care-i invita în casă le dăruia colaci, cozonaci și bani. Colacul frământat și copt în noaptea Ajunului este primit de către Colăcar, care rostește „Urarea colacului”.

La casa cu fete de măritat se împarte o turtă nedospită, împodobită cu bomboane mici, miez de nucă, miere. În timpul colindei se aprinde o lumânare, care se dăruiește, arzând, colindătorilor.

La casa la care nu a fost răsplătită colinda de „descolindă”, interpretându-se o colindă parodică.

Minunea Crăciunului

De Crăciun se împlinește făgăduința dată strămoșilor Adam și Eva, cărora Tatăl le-a promis venirea unui Mântuitor. „Astăzi taina cea din veac ascunsă și de îngeri neștiută” se descoperă oamenilor. Hristos se naște din Fecioara Maria. Evenimentul care a schimbat istoria s-a petrecut „la plinirea vremii”, așa cum spune Sfântul Apostol Pavel, când Dumnezeu a trimis pe Fiul Său, născut din femeie, „născut sub Lege ca pe cei de sub Lege să-i răscumpere” (Galateni IV, 4), iar noi să dobândim mântuirea obiectivă: „căci Dumnezeu așa de mult a iubit lumea, încât pe Fiul Său Cel Unul Născut L-a dat ca oricine crede în El să nu piară, ci să aibă viață veșnică” (Ioan III,16).

În timpul regelui Irod a fost dată poruncă să se înscrie toată lumea. Pentru recensământ, fiecare locuitor trebuia să meargă în cetatea sa. Cum Iosif era din Betleem, dar împreună cu Maria, se mutase în Nazaret, au plecat spre cetatea lui David, Betleem, locul unde trebuia să se nască „Conducătorul care va paște pe poporul Meu Israel” (Matei II, 6). Pe când erau în cetate, Fecioarei Maria i-a venit vremea să nască. N-au găsit loc de găzduire, așa că „a născut pe Fiul Său, Cel Unul-Născut și L-a înfășat și L-a culcat în iesle” (Luca II, 7). S-a născut nu în casă făcută de mână omenească, ci într-o peșteră din câmp, unde păstorii făceau de strajă împrejurul turmelor. Păstorii au fost primii care au aflat de

nașterea Domnului, lor li s-a arătat îngerul și le-a vestit marea bucurie, iar ca semn, le-a spus: „Veți găsi un prunc înfășat, culcat în iesle” (Luca II, 12), apoi a venit mulțime de îngeri care dădea slavă lui Dumnezeu. Păstorii au venit în grabă la peșteră, i-au găsit pe Iosif și Maria, împreună cu Pruncul, și au mărturisit descoperirea pe care o primiseră de la solul ceresc.

Magii, înțelepți din Răsărit, au venit în Ierusalim călăuziți de o stea, pentru a se închina regelui iudeilor. Irod, aflând de nașterea unui conducător, a dat poruncă să fie omorâți toți pruncii mai mici de doi ani. Sfânta Scriptură nu consemnează numărul și numele magilor, dar se presupune că au fost trei (Melchior, Baltazar și Gașpar), după numărul darurilor aduse: aur, smirnă și tămâie. Acestea nu au fost alese la întâmplare, ci au o semnificație: aurul înseamnă cu Pruncul va fi Împărat, tămâia preînchipuie lucrarea de Arhiereu care se aduce pe Sine jertfă, iar smirna amintește de moartea și de Înviere Sa.

Pentru a nu fi omorât Pruncul de soldați, la porunca divină, Iosif și Maria L-au luat și au plecat în grabă în Egipt, unde au rămas până la moartea lui Irod.

Minunea din ieslea Betleemului a descoperit nu doar iubirea lui Dumnezeu, cea nemărginită, ci și legătura ființială, prin Fiul întrupat, cu întreaga creație. Fiul lui Dumnezeu a venit în lume întru ale Sale, iar prin El se restaurează întreaga făptură.

Foto: Mihaela BURLĂCEL

Plugușorul

(fragment din "O călătorie în Dobrovia" de Teodor Burada)

*Se sculă ist domn bun,
Vasile jupăn,
Cu plugul cu doisprezece boi, boi boureci
În coadă codălbei,
Și-a arat joile
Văile,
Vinerile
Piscurile,
Marțile,
Hărtoapele,
Cât îți luau vederile.*

....
*Să vadă grâul a pornit,
De-i copt de-i părguit,
Și l'a găsit frumos
Ca și fața lui Hristos,
În paiu ca trestia,
În spic ca vrabia,
În grăunț ca mazărea.*

Foto: Arthur ASAN

La mulți ani 2022!